ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 619 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1898 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31-12 | 28 ՀԷՄԱԶԱՆ 1316 | 31 ԹՇՐԻՆ 1314 | Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 619

20 ՓԱՐԱՔ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՔ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԹԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

«پوزانتیون»
امتیاز بری وسیاسی غزته‌نک صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
پوزانت کچیان
مطبعه‌نک اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولی دائره‌ده‌در

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ այսօր կ'փակէ իր Երկրորդ Տարեշրջան, և ԲԾ. կ'սկսի իր Երրորդ Տարեշրջան։

Այս առթիւ, նախ և առաջ Ռոտոսդոյէ, ապա Իզմիրէ, Ատաբազարէ, Ադր. Պալսէ, Նիկոմիդիայէ, Ատանայէ, Այնթապէ, Էրզրումէ, Սըվազէ, Երզնկայէ, Կեսարիայէ և ուրիշ տեղերէ նամակով ու թղթատարական քարտով խնդակցութիւններ ստացանք, որոց համար կ'փութանք մեր շնորհակալիքն յայտնել։

Ինչ որ խոստացեր էինք այս տարեշրջանի սկիզբն, ամբողջովին կարողացանք իրագործել։ Բիւզանդիոն հիմա կ'տպուի նոր և մաքուր տառերով, իր սեփական տպարանին մէջ, իր սեփական արագատիպ մեքենայով, և աւելի ընդարձակ ծաւալով, ըստ որում իր ամենօրեայ պարունակութեան վրայ 300 տողէ աւելի յաւելում մը։ Բայց այնպէս որ չարաթը փոխանակ վեց թիւի, եօթն թիւ տուած կ'ըլլանք, առանց պայմանի փոփոխման։

Բաց ասա՛ի, Զատիկի մէկ օրէն և Ծննդեան մէկ օրէն զատ, միւս ամէն տօնի օրերը թերթ հրատարակելով ամենայն կանոնաւորութեամբ, տարին 10-12 թիւ աւելի տուինք ընթերցաւէր հասարակութեան՝ քան ինչ որ ցայն վայր սովոր էին ընել ուրիշ հայ թերթեր։ Եւ իրօք, հայ թերթերը, մեծ թէ փոքր, տարին 297, 298, կամ առ առաւելն 300 թիւ միայն կուտային ի փոխարէն միամեայ բաժանորդութեան։

Բիւզանդիոնի հրատարակութիւնն սկսաւ 1896 Նոյմ. 4 ԲԾ։ Հետեւապէս, մեր 2րդ Տարեշրջան կ'փակի Նոյմ. 3 ԳԾ։ Բայց Նոյմ. ամսուն 1էն կ'հաշուենք ի դիւրութիւն հաշիւներու։ Այս ԳԾ. Բիւզանդիոն կ'հրատարակէ իր 621րդ թիւն, որով կ'ապացուցուի թէ մեք տարին 310 կամ 311 թիւ կուտանք, ամիսը գրէթէ թիւ մը աւելի։

Շնորհակալ ենք ժողովրդեան, որ անտարբեր չկեցաւ մեր ջանքերուն ու զոհողութիւններուն, և շնորհիւ ժողովրդեան աջակցութեան, Բիւզանդիոն այսօր ունի բաժանորդներու և առօրեայ գնողներու թիւ մը որուն ե՛րբեք, ո՛չ մէկ տեղ, ո՛չ մէկ ժամանակ, չէ հաւասարած և հիմակ ալ չի հաւասարիր ո՛չ մէկ հայ թերթ 20 փարանոց։ Եւ Բիւզանդիոն այս յառաջդիմութիւնը կրցաւ ընել երկրին առեւտրական, տնտեսական ու դրամական կարի անպատաստ հանգամանքներուն մէջ։

Այս է մեր պատասխան բոլոր այն մրցումներու, բոլոր այն հակառակութիւններու և բամբասանքներու որոց նշաւակ եղաւ Հայաթերթն՝ իր հաստատման օրէն ի վեր, իբրև «եկեղեցւոյն և անոր հօտին ճշմարիտ շահերուն թշնամի թերթ ...»։ Համբերել ամբո՛ղջ տարի մը, ի վերջ տարւոյն այս մէ՛կ խօսքը միայն ըսել կարենալու համար, ա՛յս է ահա մեր կերպը՝ կարգ մը անզօր թշնամութեանց պատասխանելու։

Քաջալերուած այս ընդունելութեամբ և այս յաջողութեամբ, մեր Գ. Տարեշրջանին մէջ պիտի աշխատինք նոր կատարելագործումներ մտցնել թերթին մէջ։ Մեր խէալն է՝ առանց նոր բեռ դնելու ընթերցողներուն վրայ, օր մը եօթն սիւնակնոց մեծագոյն օրաթերթի մը վերածել զԲիւզանդիոն, նմանը մեր մէջ չտեսնուած թերթի մը, աւելի ընդարձակ տեղ մը տալով ոչ-քաղաքական նիւթերուն։ Բայց անդէպ սովորութեան մը համեմատ, կ'սիրենք քա՛յլ առ քայլ յառաջդիմել, մէկ անգամէն մէ՛կ քայլ միայն առնելով, եւ բան մը չգահավիժել, որչափ հնար է հաստատ կառուցի վրայ կոխելով միշտ։

ԲԻԻԶԱՆԴ ԲԷՉԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅՆ ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԸ

Մեր երէկի Ազգային Քրոնիկին սկիզբը տրուած լուրերէն կ'երեւի թէ Ամերիկայի Հայոց համար առաջնորդական նոր Վիճակի մը և նոր Եպիսկոպոսութեան մը հաստատումը կատարեալ իրողութիւն մ'է արդէն։ Տ. Յովսէփ Եպս. Սարաճեան իր պաշտօնին գլուխն անցած է, պատարագելով Նիւ Եորքի մէջ, և յՈՒսդերՐ՝ Ամերիկան Հայոց անդրանիկ եկեղեցւոյն մէջ։ Այս նոր առաջնորդութիւն եօթն թեմի բաժնուած է, հետեւեալ կերպով.

1. ՈՒՍԴԵՐ, [ի միասին առնելով Հըսսըն, Ըքսպրիճ, Տուկլաս, Միլֆօրտ, Ֆրանքլին, Հոլեօք,] թիւ թեմական Հայոց 1,500։

2. ՊՈՍԴԷՆ, [ի միասին առնելով Պրայդըն, Բէմպրիճ, Մոլդըն, Զէլսի, Լին, Սէյլըմ,] թիւ թեմական Հայոց 2,000։

3. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, [ի միասին առնելով Ուէսդ Հօպօքըն, Եօնքըրս, Ճէրսի Սիդի, որ ի Նիւ Ճէրսի, Քոլէճ Բոյնդ, Բաղէրսըն,] թիւ թեմականաց 2,500, որոցմէ 1,000ն ի Նիւ-Եորք։

4. ԼՕՐԷՆՍ, [ի միասին առնելով Լօուէլ, Հէվերհիլ, ի Նիւ Հէմբշիր, Նէշուա, Մանչէսդըր ի Նիւ Հէմբշիր, Բոնքորտ, և Բորդլանտ,] թիւ թեմականաց 1,000։

5. ՇԻԿԱԳՕ, [ի միասին առնելով Ուէսդ Բըլմէն, Համմոնտ, յԻնտիանա, Ռասին, և Միլուօքի, ի Ուիսքոնզին,] թիւ թեմականաց 400։

6. ԲՐՈՎԻՏԷՆՍ, [ի միասին առնելով Սէնդրըլ Ֆոլզ, Ունսոքէդ և Ֆոլ Ռիվըր,] թիւ թեմականաց 1,000։

7. ՖԻԼԱԶԵՆՕ, ի Բալթիմորենիա. նոյն նահանգին յարակից քաղաքներով, գլխաւորապէս Սան Ֆրանչիսքօ, 2,000 թեմականք։ — Կան նաեւ 200 հայ գաղթականք ի Ֆիլատէլֆիա. 200 ի Թրոյ, և 40 յԱլպանի։

Այս թիւեր եւ այս բաժանումներ հաղորդուած են Ուսդերի առաջնորդանիստ կեդրոնէն, և հանդերձ մանրամասնութիւններով հրատարակուած են նոյն քաղաքին մէջ։ Այս վիճակագրութենէ կ'հասկցուի թէ Ամերիկայի հայ գաղթականներուն թիւն ո՛րքան կարեւոր է այսօր, նոյնքան ալ ցիրուցան վիճակ մ'ունին անոնք։

Ամերիկայի Առաջնորդին պաշտօնը պիտի ըլլայ՝ պտըտիլ Ամերիկայի հայ գաղութները, քահանաներ ձեռնադրել անոնց հոգեւոր պէտքերն հոգալու համար, քարոզել, հովուել, դպրոցներ հաստատել, ուսումնասիրաց ընկերութիւններ, կրօնական լսարաններ բանալ, և Հայ. Եկեղեցւոյ հետ ժողովրդին կապակցութիւնն ամուր պահել։ Թէ այսպիսի աշխատութիւն մը ո՛րքան կարեւոր է, աղերսարշ մէկ ապացոյցն երէկ իսկ կարդացինք այս տեղ, Վառնայէ գրուած քրոնիկին մէջ, որ ի՛նկարագրէր թէ ինչպէս կ'փաթանայ հայ գաղթականութիւն մը։ Եւ այս փճացող գաղթականութիւն մեր աչքին տակ էր գրէթէ, Պուլկարիոյ մէջ, ուր տնտեսական և ընկերական պայմաններն այնքան չեն զանազանիր մեր բնավայրի պայմաններէն, որքան Նոր Աշխարհի պայմանք կ'զանազանին մերիններէն։ Պուլկարիոյ մէջ մեր ազգայինք օտարացեր կորսուեր են պակսութեամբ այն բարոյական և հոգեւոր հոգածութեան, զոր ահա Ս. Հայրապետը կ'փութայ ընծայել Ամերիկայի Հայերուն, որպէս զի անոնք ալ չկորսուին ա՛լ աւելի աննպատ միջավայրերու մէջ։ Ծանուցուեցաւ թէ Տ. Գէորգ Իւթիճեան Նորապակ Եպս.ն ալ Ն. Ս. Օծութեան կողմէ Եպիսկոպոս և այցելու հովիւ կարգուած է Եւրոպայի հայ գաղութներուն։ Իւթիճեան Վրդ. մինչ Ռումանիա կը պաշտօնավարէր 20 տարի առաջ, սրբատառուչ յօդուածներ ունի գրած նոյն ժամանակի Մասիսին մէջ, նկարագրող Ռումանահայերուն կորստեան պատճառները։ Քսան տարի ետքն իրեն կը վիճակի ջանալ հոգալու այն բարոյական և հոգեւոր պէտքեր, որոց անփոյթ գտնուելով ազգային-եկեղեցական կեդրոնները, մեծապէս պատասխանատու մնացած են այս ամէն կորուստներու համար։

Ամերիկայի մէջ հիմա կան մէկ եպիսկոպոս, 4 վարդապետ, 4 քահանայ և մէկ սարկաւագ։ 10—12 հազար հոգինոց հօտ մը հովուելու համար բաւական կղեր մը պիտի համարուէր այս, եթէ խիստ ցիրուցան չըլլային։ Հոգեւոր մատակարարութիւններուն համար ամէն գաղութ գէթ մէկ քահանայի պէտք ունի, և հետեւապէս, նոր եպիսկոպոսին առաջին գործը պիտի ըլլայ քահանաներ ձեռնադրել։ Հաճութեամբ կ'ըսենք թէ յօժարողներ ոչ սակաւ ներկայացեր են Ն. Գերապատուութեան։ Կ'սուսանք որ նոր կազմակերպութիւնք թէ՛ բարոյապէս, թէ հոգեւորապէս և թէ իմացական զարգացման տեսակէտով օգտակար կ'ըլլան Հայ. Եկեղեցւոյ այս նորագոյն Վիճակին, և գաղթականները Մայր-Եկեղեցիին հետ սերտ յարաբերութեան մէջ պահելու կ'ծառայեն։

Կարեւոր Աշ.—Գերմաններէն ազէկ հասկցող քիչ չատ ուսեալ և պարկեշտ երիտասարդի մը համար գոհացուցիչ պաշտօն մը կայ Հայու մը քով։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տպարանը, մինչեւ առաջիկայ ԵԾ. իրիկուն։ 5—2

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱՐՔԱԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ՁՄԵՌՆԱՄՈՒՏԻ՝ ՆԵՐՇՆՁՈՒՄ

Արեւը, կլոր փայլուն արեւն՝ որ իր շողերով կ'խաղար ջրերուն հետ առուակին, ու խոտերուն հետ դաշտին. այդ տաքուկ աղուոր արեւն ա՛լ չի կանչեր հովիւը բլուրին ստորոտ, եւ ոչխարներն՝ անոր ծովուն մէջ թափած ադամանդները ժողվելու համար, չեն մագլցիր հրուանդանէն վար. հոս ու հոն ցատկռտելով գառներն՝ որ հեռուէն անցնող առագաստանաւը կը նմանցնեն գառուկին. և ապշած իրենց վրայ կ'փնտռեն գործարանն՝ որով հեղուկին վրայ կ'քալուի։

Աղմուկ ու չփոթ դուրսը փողոցն, ուր մնող մարմիններէն ձայներ կ'կլլեն, կաթն ու սերն՝ որ կ'ծախուի, գրաստին ու տիրոջը ձայնը խառնիճաղանճ, կառքերն որ կ'թաւալին, հոմին որ կ'գոռայ, անձրեւն որ կ'շառաչէ, հեղեղն որ փողոցին եզերքներէն կ'անցնի, շուներն որ կ'կաղկանձեն, դուրսը մնացած անտէր կատուներն որ կ'մլատան, ագռաւներն որ մահագոյժ ձայնով երկնքէն կ'անցնին պատուհաններն՝ որոց շրջանակներուն կ'զարնուին, տղայք որ դըպրոց կ'երթան դողդոջուն։ Այս ամէնը բովանդակ տառապանքն է ձմեռուան, տրտունջն է մարդուն ու բնութեան, բոյսին ու անասնոյն։ Կլոր տաքուկ արեւին կ'տրանջան, որ ամպերուն տակն ալ չէ կարծես, այնքան սեւ են անոնք, այնքա՛ն հաստ ու անթափանց։

Եւ այս ամէն աղմուկներուն մէջ ո՞ւր է երկինք. ի՞նչ կ'ընէ վերը ցուրտ տեղն՝ ուրիկ ձիւնը պիտի թափի, և ուր ատաղերը չեն ցոլար ալ. ի՞նչ կ'ընէ Ան վերն, ամէնուն հրամայող Ամենակարողն, որ փոթորկին մէջ կ'գոռայ, ժպիտ ու քաղցրութիւն դնելով երկիրներուն մէջ՝ որ հեռու են մեզմէ, ուր բնութիւնը կ'բայտայ. ուր այս ժամուն լուսինը նարնջածաղկին բոյրը գողնալ կ'սկսի շողերովը, եւ մեր երազած ոսկերանգ պըտուղները կ'փայլին անոր շողերուն տակ սիրահար։ Թէեւ խանդ ու սէր չուններայ վերը ծոցին մէջ, բայց վարը շատ խաղեր կ'խաղայ սիրոյ, լուսինն՝ ուրիկ սովրած են մարդիկ սիրել ու գուրգուրալ։ Հոգիով կ'թռչիմ ասկէ, այս հողէն ու ծովէն՝ ուր մարմինը կը սառի ցուրտէն, եւ ձայնս կ'հասնի աղմուկէն դուրսի։ Կ'թռչիմ, կ'երթամ երազուած ալու երկիրը նարնջածաղկին, որ ա՞նքան հրապոյր ունի սրտին, ճերմակ նարնջածաղկին, որ ծաղկի սերս է դողցեր, եւ հրապոյրն մեր ծաղկանց՝ որ այնքան քիչ կ'երգուին հիմա։

Ու կ'թռչիմ դեռ այն կանաչի երկիրն, այն մարդահասակ տերեւներուն երկիրն՝ որոց շուքին տակ պտանները կ'կախուին, ու սեւամորթներուն հոգին վրայ կ'կեդրոնանայ խելքս ու հոգիս՝ որ միշտ նորը կ'փնտռէ, ու նորը կ'սիրէ։ Եւ կ'երազեմ սեւամորթուհւոյն՝ որ կ'պառկի արմաւենւոյն տակ, բերանը բաց՝ ուր արմաւին մեղրը կ'կաթէ, աչքերն երկինք որոց մէջ Աստուծոյ վախը կ'ցոլայ։ Եւ այն հրապոյրի երկրին մէջ կ'տեսնեմ խափշիկուհին՝ որ գլուխը ճերմակ ծաղկէ պսակ կ'դնէ, նարնջածաղիկը մազերուն մէջ, և անոր պտուղին մէջ ակռաները կ'մխէ, ճերմակ առողջ ակռաները խափշիկին, որ այնչափ գեղ կուտան իր դէմքին, ու մորթն սաթափայլ՝ որ կ'շլայ արեւին տակ. եւ հասակն հսկայ՝ որ կ'կրէ զուարթուն։

Եւ կ'խորհիմ հնդկուհւոյն՝ որ Գանգէսի քով կ'ապրի, տղան կ'ձօնէ անոր և կեանքն իրն է ալ, իրեններունն է, հեռու աշխարհէն՝ ուր քաղաքակրթութիւնը կ'ներգրացնէ միտքն ու մարմինն. և ուր մարդիկ կ'մարին անասնուն ու անիշատակ չատ անգամ. մինչ ասոնք կ'ապրին երջանիկ ու գոհ, և անուան յիշատակն ասոնց համար կ'անցնի այնպէս՝ ինչպէս գարնան զեփիւռը ծաղկին վրայէն, կեանք կուտայ անոր և կը մարի անյիշատակ։

ԾԻՏՕՊԼԷ

ՑՈՒՑԱԿ

Նոյեմբերասոյ է Նպաստ Քաղաքական Դպրոցարքի վարժարանին է Պրոսա

Ա. Բժշկապետ Յովհաննէս Ա. Բալանթարեանց, մի հարիւր եւ յիսուն Օսմ. ոսկի, 150։

Բ. Օրիորդ Փերբոնէ Մաղնիսալեան, յիսունեւչորս Օսմ. ոսկի, 54։

Գ. Պարոն Սառաքել Մատուրեանց, քառասունեւերեք Օսմ. ոսկի, 43։

Դ. Ի Թիֆլիս, 11 կրթասէր անձերէ հանգանակեալ, վաթսունեւերկու Օսմ. ոսկի, 62։

Համագումար 309 Օսմ. ոսկի։

Վերոյիշեալ կրթասէր բարերարաց անուններն արձանագրուած են վարժարանիս նուիրատուաց մատեանին մէջ։

Տէր և Տնօրէն Բաղ. Վարժ.
Դ. ԲԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ

Պրոսա

ՁԱՄԲՈՒ ՕՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՍ

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

Հինգ հոգի են անոնք, ամէնն ալ մերազգի, որ ինձ կ'ուղեկցին մինչեւ կայարան, ուրիկ պիտի սկսի բաժանման գիծը մեր միջեւ։ Պայուսակս ուսէ ուս կ'թացնեն տղաքը։ Վերջին անգամ մ'ալ կրելու բեռս։ Մեզմէ երկուքը կուլան, մայր ու աղջիկ են. լացողը մէյտ փափուկ սեռն է։ կ'հասկնամ նշանակութիւնն անոնց արցունքներուն՝ որ կաթիլ կաթիլ կ'գլորին այտերն ի վար. անոնց իւրաքանչիւրը բան մ'է, քերթուած մը, բանաստեղծութիւն մը։ մեզի պէս բանաստեղծ կա՞ մթէ։ Փիլիսոփայ ալ ենք, թէև գիտցածնիս մէկ փիլիսոփայութիւն է, ցաւի փիլիսոփայութիւնը։ Վիպագրութիւնը կ'պակսի մեր մէջ՝ այն ալ վասն զի ինքնին վէպ ենք, ճարտարահիւս վէպեր ամենքս ալ։ Միւսները տղայ մարդիկ են, մէկը ճարտարագիտութեան ուսանող մ'է Բէնկ-ֆէլէէի մէջ, հայու խոշոր աչուրներով, գուռզ գանգուր մազերով, մատաղ սիրուն երիտասարդ մը՝ զոր իմ որդիս կոչելու պարծանքն ունիմ իբր իմ ձեռնասունս, և որ կ'խոստանայ երբեմն երևնալու Բիւզանդիոնի մէջ իբրև իմ յաջորդս։ Երրորդն՝ որ նորարոյս սեւաթ պեխովն ու հայկական գեղեցկութեան բոլոր տիպովն, կրնայ գերել անգլուհիներու ամէնէն օտարատենչ, [illegible] հմտաստակ օրինակելի երիտասարդ մ'է։ Միւսը նոր բարև տուած է Լոնտոնի ու կ'սպասէ փոխադարձն ընդունելու։ Մենք կ'խնդանք շարունակ, մանաւանդ ես. ընկերներս քիչ մը տրտմելու տրամադիր են, բայց իմ քրքիջներս կ'արդիլեն զիրենք, կեղծ ծիծաղներ՝ որոց ներքեւ արցունքը ծածկուած է։ Չէի ուզեր վերջին անգամ թաց աչքով տեսնել զանոնք. դերին մէջ յաջողած էի։

Կառախմբին դանդաղ շարժումը կ'ընդհատէ ամէն բան, շրթունքիս շրթունքներէն կ'բաժնէ. «տղա՛ք, տեսնեմ ձեզ։ լաւ մարդիկ ըլլա՛ք» կ'ըսեմ, ու ալ զիրար կ'կորսնցնենք։ Վակոնին մէջ պահիկ մը կ'նստիմ կուլ տուած արցունքներս ազատ թող տալու համար։ Հեղ մ'ալ կ'նայիմ ետեւս ու կը գոչեմ սրտիս մէջէն. «մնաս բարով, երջանիկ երկիր, տխուր դէմք մը, նսեմ սուտեր մ'ալ կ'պակսի քու ծոցդ։» Պատուհանէս կ'նայիմ առջեւս պարզուող դալարագեղ տարածութեանց վրայ, գեղաձիգ խայտուն դետիններ, որ վայրկեան մը կ'արդարացնեն սա ըսուածը թէ «Անգլիա աշխարհի պարտէզն է»։ Ասոնց երկինքն իրաւ որ մութ ու տխուր է, բայց գետինին աղուոր է, զուարթ ու շքեղ. այսպէս կ'ըսէի երբեմն Անգլիացիներու, «ձեր երկրին ըսելիք չի կայ, սակայն մեր երկինքը չենք փոխեր ձերինին հետ»։ Կառախումբն իր ուրուր թեւերն վար առած է. հասած ենք ծովեզերքը. «Գուրն Պորրօ». կը մտնենք շոգենաւ, որ քիչ յետոյ բրիտանեան հողէն կ'բաժնուի ճակատը դարձնելով դէպի Հոլանտական ցամաքը։ Ծովն ի սկզբան խաղաղ, հանդարտիկ կ'երեւի, այլ շատ չանցնիր երեսը կ'սեւցնէ։ Երկինքը վախցնող տեսակէն մութ չէ, ընդհակառակը պարզ. սակայն քամին ներդաշնակ չընթանար անոր հետ։ Հետզհետէ ալիքները լեռներ ու անդունդներ կ'ձեւացնեն ու կ'սկսին իրենց վայրենի յիմար կատակը նաւին հետ, որ մեզի անախորժ մարմնամարզներ կատարել կուտայ։ Ի՞նչ ահարկու է ծովն. անոր ճայնն որոտումէն աւելի կ'սասանեցնէ նաւորդները։ Սիրտս ալ արդէն մթնցած՝ կ'սկսի իր ալեկոծութեան. փոթորիկ դուրսն ու ներսն իմ էութեանս։ Հէք հոգի, կ'ըսեմ ինքզինքիս, ինչո՞ւ անհանգիստ ես. մինթէ հոս՝ ծովո՞ւն վրայ միայն կ'տատանիս կ'տարուբերիս. ցամաքին վրայ ալ այնպէս չե՞ս, ո՞ր կէտին վրայ այս աշխարհի այնպէս չէ մարդն, երբուն, մշտածուփ, յարափոփոթ. ծովը կեանքին իրական պատկերն է որ կ'ներկայացնէ, ու իր կուրծքին վրայ միայն կ'զգացնէ մեզի ի՛նչ որ ենք։ Երկինքով կ'մխիթարուիմ, կ'յուսադրուիմ. հոն արև կայ, ուստի չեմ կարծեր թէ վտանգ կայ։ Ա՜հ, երանի անոնց որ կեանքի մրրկածուփ կոհակներու վրայէն վերն ա՛րև կ'տեսնեն։ Պառկէ՛. կ'ըսէ քովինս՝ նկատելով տանջուող դրութիւնս, այլ ո՛ւր է Գալիլիայի ծովուն մեծ իշխանին սրտի անդորրութիւնը նիրհելու համար խռովեալ ծովուն մէջ։ Սիրտ կ'ընեմ ու երբեմն աչքերս ծովուն դէպի հեռաւոր բացութիւնները կ'վերցնեմ ցամաքը տեսնելու յուսով, ու նոյն պահուն միտքս կուգայ հին ժամանակներու մեր ցանկալի նաւահանգստէն հեռի յոյն նաւորդի մը չեմ յիշեր որի ուղղած խօսքը.—«Եթէ մի անգամ տեսից զքեզ, մատուցից քեզ զոհս բազումս»։

Բարեբախտաբար շատ երկայն չէ ծովու ճամբորդութիւնս. քանի մը ժամէն կ'ողջունենք Ֆլըշինկը, Հոլանտական սիրուն ծովափը. ա՛լ ապահով ենք, գոնէ այսպէս կ'կարծենք։ Նորէն վակոնին մէջ՝ սև գծերուն վրայ եմ, Բովս նստողը գիրուկ մարդ մը՝ որ Եգիպտոս կ'երթայ թերեւս իր համբուած օրերը քիչ մը երկարելու համար։ Ուրիշ մը Գերմաներէն թերթ մը ունի ձեռքը՝ կ'կարդայ կամ չի կարդար, աչքը հեղ մը դուրսն է՝ հեղ մը թուղթին վրայ։ Երկու շատախօս Գերմանուհիներու «Ֆրաչն Նոթչն»ներէն բան մը չեմ հասկնար արդէն։ Դիմացս խաժուկ աչուի աղջիկ մը ընկղմած է իր Նովէլին մէջ։ Ես ալ կ'կարդամ, բայց ուրիշ գիրք մը, որ տերեւազարդ ծառերով տողաշարուած և բոյսերու կանանչով գրուած է։ Աստուծոյ գիրքն է ան, քոյրը որբաղան Մատեանին, որ հետզհետէ կառախմբին ընթացքին հետ իր թերթերը կ'դարձնէ, ծալքերը կ'բանայ։ «Իմ միտքս ինձի արքայութիւն է» կ'ըսէր Սքոթ. բնութիւնն ալ արքայութիւն մ'է. սակայն, մանաւանդ անոր համար որուն ամպոտ մտածումները մտքին երեսնը դիմագնեն, և տխուր յուզերը սրտին խաղաղութիւնը կ'վրդովեն։ Սիրուն ծորձորներ, գեղաղարդ տափաստաններ կ'սահին կ'սուրան աչքիս տակէն՝ ամէնն ալ խօսք մը ուղղելով, խորհուրդ մը ներշնչելով ճմ. միշտ անոնց հետ եմ, անոնց հետ կ'խօսիմ, անոնք միայն, թէեւ մերը չեն, օտար չեն թուիր ինձ։ Չէի կարծեր որ Հոլանտան և Հարաւ Գերմանիան այսքան գեղեցկութիւնով օժտուած ըլլային. կանանչը տիրապետած է ամէն կողմ. բնութեան տրժգոյն դեղնորակ աղջիկը, աշունը, դեռ կոխոտած անցած չէ անոնց վրայէն, տերեւ մը իսկ գետինը չէ ինկած։

Միտքս զբաղուած է, և առանց ճամբուն երկարատեւ տաղտուկն զգալու հետզհետէ կ'անցնիմ Հանովրը, Մակտէպուրկը, Լայբցիկն, ևն., հուսկ ուրեմն Տրէզտէն՝ մեծափառ քաղաք մը։ Գիշերանց կ'անցնիմ անկէ, և Աստուած իմ, լոյսի երկիր մը. մարդիկ, այս դարու սատանայ մարդիկը գիշերուան ալ յաղթած են, զայն ցերեկի փոխելով էլեկտրական լոյսի գիւտին շնորհիւ։ Մանաւանդ անձ մը կ'ըսէր. այս երկիրներուն մէջ երկու բաներ կան, որոց միջեւ տարբերութիւն չկայ, գիշերուան ու ցերեկին, և երկու . . . սեռերուն։

Ուրիշ բան մ'ալ կ'գիտեմ, գործունէութիւնն, որ գիշերներն ալ դադրում չունի. կ'նայիմ որ գործարաններ կ'ծխան, հոս հոն փուռերը, հնոցները դժոխքի պէս կ'բոցավառին։ Գիշեր ու ցերեկ գործունէութիւն. մարդիկ պնդիւ կառչած են աշխատութեան և գործի, որ արդիւնաւորած են լիուլի։ Ասոր վրայ աւելցնեմ որ՝ մինչեւ հոս—ի՞նչ տարօրինակ բաներ կ'դիտեմ ես ալ—մինչեւ հոս չալակով մարդ չեմ տեսներ դեռ. մեքենաները, անիւները, ինչպէս նաև գրաստները կ'կատարեն նոյն գործը։

Ժամերէ վերջ տեսարանները կը փոխուին քիչ մը, ժայռուտ դագաթներ կ'ցցուին դիմացս, բայց անոնց վրայ ալ կանանչ թուփերու հետքեր կ'նշմարեմ. ու կ'խորհիմ՝ միթէ չկա՞ն մարդիկ ապառաժներու վրայ բուսած որ սակայն քարերու մէջ արմատին կ'տարածեն, չոր գետնէն անունդ կ'ծծեն ու ծիլ ծաղիկ կ'արձակեն։ Քիչ մը վերջ գետակ մը երեւան կուգայ՝ որ մեր կառախումբին ուղղութեամբ կ'երկննայ կ'ծածմածռի, երբեմն ցամաք պատառի մը հանդիպելով կ'ճղուի. կղզեակ մը կը ձեւացնէ զայն, ու նորէն միանալով կը շարունակէ իր ճամբան։ Գետակն ալ հանդարտ ձգուած չէ սակայն, գերաններու, ատաղձներու ահագին կոյտեր բեռցուցած են անոր կակուղ կռնակին վրայ, ու հնազանդ դետակը կ'քշէ կ'տանի, և հեռաւոր եզերքներ կ'փոխադրէ զանոնք։ Գործ ջուրին հողին՝ քարին ու փայտին։ կ'անցնիմ Պոհեմիաէն, կ'մտնեմ Աւստրիոյ լայնածաւալ սահմանները։ Հետզհետէ կը փոխուին տեսարաններն ու բարքերը. մանաւանդ այս վերջինները։ կ'շարունակեմ ճամբաս մինչեւ հոն ուր արեւն իմ տեսած տեղերէս երկու ժամ առաջ կ'ելնէ։ Շարունակութիւնը մի սպասէք։ ԳԻՍԱԿ

Ճամբուն վրայ, 13/25 Հոկտ. 98

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՍՊԱՆԻԱ.—Վերջին դէպքերը պահ մը մոռցուցին սպանեամերիկեան պատերազմէն ետք Սպանիոյ եղկելի վիճակը։ Զէնընկէցութեան խնդիրը, ծայրայեղներու դէմ դեսպանախորհրդոյ խնդիրն, Օմանուլմանի յաղթանակներն ու յարակից խնդիրներն, և հուսկ ապա, ի լրումն չարեաց, Ֆաշոտայի խնդիրն, անգլիական առիւծին մանչիւնները, վերջապէս Զինաստանի անհատնում դժուարութիւններն ևն., այս ամէնը պահ մը իրաւամբ մոռցուցին Սպանիա, որոյ վիճակ հետզհետէ կ'վատթարանայ թէ՛ ներքին խառնաշփոթութեանց երեսէն և թէ Փիլիպպինց կղզեխմբին առթիւ յաղթական Ամերիկայի անակնկալ պահանջմանց պատճառաւ։ Սպանիական գլխաւոր կուսակցութեանց միայն պետը Մ. Սիլվէլա, Քանովասի օրինաւոր յաջորդն, իր թերթին՝ Էրոքայի մէջ հետեւեալ զեկոյցն հրատարակած է. «Սպանիոյ արդի կացութիւնն ամէնէն ողբալին է որոյ մէջ երբեք ինկած ըլլայ մեր երկիր։ Եթէ չմիանան անոնք որ հասարակաց կարծիքին վրայ ո և է ազդեցութիւն ունին, մեր գործ լմնցած պիտի ըլլայ։ Ժամանակ կորսնցնելու չէ։ Եթէ չմոռնանք մեր վէճերը, եթէ ամենքս միահոգի ջրաններուն վրայ չինանք, նաւը կորսուած է թէ՛ մարմնովը թէ՛ աղխերովը։»—«Պետական մարդ մը, կ'ըսէ Թան, այս տեսակ խօսքեր չի կրնար արտասանել թերեւօրէն, առանց պատճառի։ Մեծ ազգերու մէջ զրօսանքի համար կամ ժողովրդային շնորհը մուրալու համար չէ որ կ'կազմուին երեմիաներ կամ Կասանդրներ։ Եթէ էրոքա այսպէս կ'խօսի, եթէ Մ. Սիլվէլա այս տագնապի և անձկութեան հիչը կ'արձակէ, խնդիրը միայն պարտութեան վրայ չէ, պատճառ չէ միայն կորուստն այն գաղթային տէրութեան զոր Սպանիոյ զինուորք և նաւազք քաջարար պաշտպանեցին, այլ ուրիշ բաներ ալ կան։ Ազատական կուսակցութեան մէջ մեծ հերձուած մը տեղի ունեցած է։ Մ. Կամազօ կ'բաժնուի Մ. Սակասդայէ, և դժգոհներն իրեն կ'հրաւիրէ։ Արդէն 100 երեսփոխան իրեն յարած են։ Ասով արմատապէս կ'փոխուի Քորդէզի կացութիւնը։ Մ. Սակասդա 100 ընդդիմադիրներու դէմ 300ազատականներու մեծամասնութիւն մ'ունէր։ Ակէց եւ Քորդոբան երկուքի բաժնուած է. 200 կառավարական 200 հակառակորդներու դէմ։ Կազմալուծեալ ազատականութեան դիմաց պահպանողական ևս միութիւն ցոյց չենն տար, անոնց կուսակիցներն ալ հինգէ պակաս չեն։ Սիլվէլայի, Մարդինէս Քամբոսի, զօր. Բոլավիէյի, Ռոմէրօ Ռոպլէտոյի եւ Դէգուան դքսին կուսակցութիւնները։ Տոն Բարլոսեանք և հանրապետականք տակաւին հաշուոյն մէջ չենք առներ, կ'յաւելու Թան, մանաւանդ այս վերջիններու անթուելի կուսակցակները։ Բարգլոնիա, Կալից և Պասքեան գաւառները կ'ըսեն թէ բան մը չենն հասկցած բնաւ. Կատիլեան կեդրոնացականութենէն։» —Մինչդեռ Սպանիա այս ներքին երկպառակութեանց նշաւակ է, անդին Նոր Աշխարհի Հանրապետութիւնը կ'զօրանայ. վերջին յաղթանակներուն հետեւանքով Անգլիոյ դաշնակցութիւնն ալ ապահոված, գաղթային ու զինուորական տէրութեան մը հիմերը կ'ձգէ։ Փիլիպպեանց արքիպելագոսին Ամերիկայի կցումն անտարակուսելի կ'թուի գրեթէ. այս մասին Ամերիկացիք այնքան գրգռուած են որ Մաքինլի նախագահին կ'մնայ տալ ի Նպաստ հայրենեաց, ինչպէս տեղի տուաւ հասարակաց կարծիքին՝ պատերազմելու համար և չահեցաւ միայն։ Արդ, Փիլիպպեանց գրաւման վրայ պնդելու հրահանգ զրկելով իր պատուիրակներուն որ ի Բարիզ, Մաքինլի լոկ հայրենասիրական չարժառիթներով գործած պիտի ըլլայ։

ՅՈՇՈՏԱՑԻ ԹՂՄԱՆ լուրը տալով կ'ըսա գրեց.—«Չենք գիտեր թէ ի՞նչ կռնակին վրայ, ու հնազանդ դետակը կ'քշէ կ'տանի, և հեռաւոր եզերքներ կ'փոխադրէ զանոնք։ Գործ ջուրին հողին՝ քարին ու փայտին։

կ'արժէ Ֆաշոտայ։ Բայց գիտենք թէ ինչ պիտի արժէր ի Ֆաշոտայ մեր՝ նաւային պատերազմ մը աշխարհի առաջին ծովային Տէրութեան դէմ։ Ֆրանսական գրաչը, զոր ափ մը քաջակոչ արք տնկեր էին Սպիտակ Նեղոսի ափերուն վրայ, տխրօրէն եւ կ'ներթայ դէպ ի Սենեկալ։ Այս առերեւոյթ նահանջման ամօթը կ'վիճակի մեր ա՛յն պետական մարդերուն որք այս ադեսալի կացութեան բերին զՊարանայ։»

ԲՐԻՍԲԻ Ֆաշոտայի խնդրոյն վրայ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըներ է. Եթէ Ռուսիա շմիջամտէր, պատերազմը կրնար ամփոփուիլ Ֆրանսայի և Անգլիոյ մէջ միայն։ Եթէ ընդհակառակն միջամտէր, պատերազմն Եւրոպական կ'ելլար, վասն զի երբեակ զինակցութիւնը չէր կրնար չեզոքութիւն պահել։ Մ. Բրիսբի դիտել կուտայ թէ Իտալիա պարտաւոր է իր բանակն ու նաւատորմը պատրաստել։

ԲԱՐԻԶի ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունը կ'հերքէ թէ Օր. Միւսնդէր նամակներ գրած ըլլայ Տէլցիֆիւսի։

ՏՐԻՑՖԻՍԻ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ. — Մաթէն կ'ըսէ. «Վճռաբեկ ատենին պիտի հաղորդուի պատերազմական նախարարութեան գաղտնի թղթածրարն, որ հիմա կ'գտնուի սպարակոյսի նորընտիր պետ Զօր. Պրոլի ձեռքը։ Կարող ենք հաստատել թէ բոլոր այդ պաշտօնագրերը, թուղթ, գրուածք, տեղեկագրեր, 1894ի դատավարութենէն եւ հաւաքուած բաներ են։»

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ դատական գործոց Նախարարը վերջերս ոստիկանութեան օրագրութեան մէջ հրատարակեց անունները, մականունները և զանազան տեղեկութիւններ բաւական թուով օտար ծայրայեղներու կամ հասարակաց անդորրութեան համար վտանգաւոր կարծուած անհատներու։ Այս որոշումը տրուեցաւ, վերջերս ի Սպանիա և ի Զուիցերիա տարգրուած ծայրայեղներուն համար։ Կառավարութիւնը կը փափաքի գիտնալ թէ անոնցմէ ոմանք արդեօք դարձեալ Հոլանտա ապաստանա՞ծ են։

—Բանվանտի գործերուն ցուցահանդէսի փակումը տեղի ունեցաւ Նոյ. 6ին։ Սեպտ. 8էն մինչեւ Հոկտ. 31, այցելուներու թիւը կ'հասնի 43,000ի. 8,000 հոգի զեղչուած գնէն օգուտ քաղեցին Նոյմ. 1էն մինչեւ 3, Հոլանտացի վարպետին պատկերներուն վերայ սքանչանալու։

ԼԻԲԲԷ-ՏԷԼԼՄԱՆ գերմանական իշխանապետութեան յաջորդութեան խնդիրը դարձեալ կ'սկսի յուզուիլ։ Հոկտ. 28 ուրբաթ օր Տէսմոյտի դուանապետ Մ. Պէրքէյմէր յանկարծ պաշտօնակից եղաւ դաշնակցային Խորհրդոյ անդամ և Տէսմոյտի նախարար Մ. Միէզիցէքի նախաձեռնութեամբ։ Կառավարութիւնը կարդ մը պաշտօնական վաւերագրեր կ'պահանջէր, որ անհերեւոյթ եղած էին։ Մ. Պէրքէյմէյէր կ'յայտարարէր թէ անոնք մասնաւոր վաւերագրեր էին զոր կրնար ազատօրէն գործածել ուզածին պէս։ Պէրքէմէյէր դուանապետ ընտրուած էր Գերման Կայսեր քեռեկալ Շաումպերկ-Լիբբէի Առոլի իշխանին խնամակալութեան միջոցին։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԷՐԼԻՏ, փիլիպսկանց մէջ Մխացեալ Նահանգաց ծայրայեղ պահանջումներուն նկատմամբ գերման մամլոյն ըրած ինչ ինչ դիտողութեանց պատասխանելով, կ'ըսէ. «Արդէն շատ դիրումներ ըրինք պարտեալներուն։ Հակառակ օտար և տգէտ թերթերու դրոյցներուն, վեհանձն թշնամի մը երեւցանք, թերեւս ամէնէն աւելի վեհանձն զոր երբեք տեսաւ այս դար։ Բայց կէտ մը կայ, ուր վեհանձնութիւնը տկարութիւն կ'ըլլայ, եթէ արդէն եղած զոհողութեանց վրայ ստիպուինք արեան և ոսկւոյ նոր ծախքեր ալ ընել, Սպանիա և իր ծգտեալ զինակիցները պիտի հասկնան թէ մեք գիտենք թէ ի՞նչպէս պէտք է պահանջել յաղթականի արդար իրաւունքները»։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՈՅ ՖԱՇՈՏԱՑԷ դուրս ելնելուն վրայ, Ֆիկարօ կ'գրէ. «Բրանի կերպով Ֆաշոտայի պարպումը պահանջելով, Անգլիացիք անտես ըրին ազգաց օրէնքին ընդհանուր տրամադրութիւնները։ Խնդիրը կարգադրելու համար մեր ըրած բոլոր պահանջումներուն, առաջարկութիւններուն Անգլիա անփոփոխելի կերպով պատասխանեց։— «Դոս-ս Եկ'ս»։ Արդ, դուրս կ'ելնենք կոր, արտերնիս արիւնած, և հոգիով յուսահատ, կորիզելուիս նուաստութեան մը տակ, որուն նմանը տեսնուած չէր 1871էն ի վեր»։ Տէպա կ'ըսէ. «Անգլիոյ երկնցուցինք մեր բարեկամութիւնն ու Ֆաշոտան, Անգլիա պատասխանեց։— Ֆաշոտան պէտք է ինձ, և առաւ։ Ազէկ հասկցուի։ Բաներ կան որոց վրայ երկու անգամ չի խօսուիր, բայց դիւրին չէ մոռնալ զանոնք»։

ՊԻԶՄԱՐԲ իշխանին մարմինը վերջնականապէս իր դամբարանին մէջ պիտի դրուի Նոյ. 27ին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԴԻՊ Ի ԽԱՐԹՈՒՄ. — Լորտ Բիշներ ընկերակցութեամբ իր թիկնապահին, Լորտ Կոուպրա Սիսիրի, կ'զբաղի այս միջոցիս Սուտանի երկաթուղին մինչև Խարթում երկարելու գործերով։ Ցաւելուածական 180 մղոնի չինութիւնը վերջնականապէս որոշուած է, եւ բրիտանական տուներու հետ կարգադրութեամբ՝ կամուրջներու չինութեան հարկ եղած հրամանները տրուած են։ Կամուրջները պիտի չինուին վանդակակերպ գերաններու դրութեամբ, եւ՝ ամենքն ալ երկաթէ պիտի ըլլան։ Գլխաւոր կամուրջը պիտի ձգուի Ադպարայի վրայ, մօտ այն կէտին ուր այս գետ կ'խառնուի Նեղոսի, և 1200 ոտքէ աւելի երկայնութիւն պիտի ունենայ։ Ընդ ամենը մեծ ու պզտիկ 50-60 կամուրջներ պիտի չինուին, որոցմէ ոմանք պիտի ձգուին ջրանցներու վրայ, որք տարուոյն ինչ ինչ եղանակներուն չոր հեղեղաներ կ'ձեւացնեն։ Բայց անհրաժեշտ է կամուրջներու չինութիւնն որպէսզի եւ Նեղոսի հետ կապ ունեցող բոլոր ջուրերը պարբերաբար կ'ողողեն ամէն կողմ։ Կամուրջներու չինութեան գործն ա՛յն պատճառաւ յանձնուած է մասնաւոր տուներու, որպէսզի շուտով աւարտի։ Լորտ Բիշնէր իբրեւ գործնական ճարտարագէտ մը, և շատ մօտէն ծանօթութիւն ունենալով այս կողմերուն, եգիպտոսի Բրիտանացի գործակալներուն շատ օգտակար եղած է, զանազան տեղեկութիւններ տալով անոնց որք Լորտին ըսածներուն վրայ կ'հիմնեն իրենց բոլոր հաշիւներն ու յառակագիծերը։

ՓԻՂԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԽԱԶԱԿՐՈՒԹԻՒՆ.—Ի Բարիզ, Դրօքատէրոյի ամփիթատրոնին մէջ, Մ. Պուռատաւի, երկար մօրուքով և յամառ դիմագծերով երիտասարդ մը, ճառ մը խօսեցաւ, Ափրիկէի փիղերը պաշպանելու համար։ Ֆրանսական դէմ։ Բայց կ'երեւի թէ չպիտի յաջողի։ ազատութիւնը խիստ զօրաւոր է և բարիք ընելու ոչ հակամէտ։ Կ'հաշուուի թէ ամէն յաջողկամ անաջող տարի 40,000 փիղ կը ջարդուի Ափրիկէի մէջ։ Ամ ասանկ երթալով, տեսակ ալ ընդհանուպ անբուլոյթ պիտի ըլլայ։ Այս ահագին սպանութեանց դէմ է ահա որ կ'խօսի Մ. Պուռատաւի։ Երկու տեսակ անձերու վրայ դրած է իր յոյսը. նախ գաղթականներուն վրայ, որ հեղհեղտ կ'չանան աշխարհի վրայ, երկրորդ զգայուն հոգիներու վրայ որ, կ'ըսէ, բազմաթիւ պէտք է ըլլան։ (գոնէ այսպէս պէտք է ըսել մեր սերունդին պատիւ ըրած ըլլալու համար։) Փիղն հասարակածային խոնաւ երկիրներու համար նախախնամական գրաստ մ'է, քանի որ հոն չեն կրնար ապրիլ ո՛չ եղն ո՛չ ձին։ Հետեւաբար օր պիտի գայ որ անոնց հողային շահագործութեանց անհրաժեշտ գործակից պիտի ըլլայ։ Ասի տարակոյս չի վերցներ, միայն թէ հողային շահագործումը վաղուան վերապահուած է, այսօր բոլորովին գաղթականք ինքինքին տուած են առեւտրական շահագործմանց։ Արդ, փղսկրն ափրիկեան վաճառականութեան գլխաւոր նիւթերէն մին է, և նոյն իսկ միակ նիւթը շատ մը երկիրներու մէջ։ Ուստի ափրիկեան վաճառականք տարօրինակ մարդիկ կ'ըլլային, եթէ իրենց արդի չահերէն հրաժարէին՝ ապագային երկրագործներուն գրաստ պահելու համար։ Մեր վրայ կ'խնդան։ Գալով զգայուն հոգիներուն, թանձրամարթներուն բարեկամը (Մ. Պուռատաւի) կ'ըսէ. «անոնք նախատինք չեն համարիր, եթէ մերձեցուս մը դնենք Հնդիկներու փրկութեան, որ մարդիկ էին, և Ափրիկէի փիղերուն փրկութեան միջեւ, որ վերջապէս անասուն են։ Մեք այլ ևս այն ժամանակին մէջ չենք ապրիր երբ կ'կարծուէր թէ անբանք պարզ մեքենաներ էին միայն, զգալու ամէն կարողութենէ զուրկ։ Տէքարդի հետեւող չկայ այլ ևս։ Այսօր ընդհակառակն, ընդհանրապէս համոզում կայ թէ ի՞նչ որ ալ ըլլայ անդունդն՝ որ կ'երեւի թէ կայ ամէնէն ստորին անասնոյն եւ մարդկային խեղճակամութեան միջեւ, երկու՝ ալ միևնոյն բնութիւնն ունին։»Այս և ասոր պէս ուրիշ քարոզներ տալով, Մ. Պուռատաւի կ'ըսէ.«սա՛ խեղճ փիղէն աւելի ուրիշ ո՞ր անբանն արժանի է մեր համակրութեան։ Մարդը դեռ չերեւցած երկրագնդին վրայ, փիղն արաբաձոց թագաւորն էր։ Իմացականութեան կողմէ ուրիշ ոչ և է անասուն անոր չէր նմաներ։ Կարելի է ենթադրել թէ արարիչն այդ վիճակին մէջ ա՛յն պատճառաւ թողուց զայն, վասն զի անոր մորթը խիստ թանձր և մարմինը խիստ հաստատ էր, եւ բարձրագոյն տիպար մը չէր կրնար ըլլալ։ Ուստի հոն թողուց զայն եւ յառաջդիմութիւնն ուրիշ ընտանիքի մը մէջ փնտռեց։ Բայց եթէ մարդակամարէն կապիկն է ա՛յն կենդանին՝ որ մեզ աւելի կ'նմանի, բանականութեան, խորհրդածութեան, իմաստութեան կողմէ փիղը մնացած է մեր ամէնէն մօտ դրացին։ Եւ մեք կ'ընչնչե՞նք զայն։ եթէ վնասակար ըլլար, ի՞նչ որ է։ Բայց բոլորովին պատրաստ է մեզ ծառայելու. մեզ հետ աշխատելու։ Երբ այսքա՛ն հլու, զօրաւոր և ընտիր կենդանի մ'է փիղն, և երբ կ'խորհինք 40,000 դիակներու այս տարեկան սպանդին վրայ, արեւուն դէմ գարշահոտող ա՞յսքան մսի կոյտերու վրայ, ա՛յնչափ արեան վրայ, և այս ամէնն ինչո՞ւ համար,— չինելու համար գնտասխաղի քանի մը գնտակներ, դանակի քանի մը կոթեր, և անձեռոցի համար քանի մը բոլորշի գործիքներ,—կարելի չէ չըսել թէ, եթէ Հնդիկներու ընչումը գարշելի ոճիր մ'էր, փիղերուն ընչումն ալ տգեղ և զզուելի բան մ'է։» Դիցուք թէ զգայուն հոգիներն համոզուեցան։ Բայց որսորդներն ի՞նչպէս համոզեցաք։—Շահուազրիւր ցուցնելով անոնց, կ'ըսէ Մ. Պուռատաւի։ Եթէ ընտելացնէին Ափրիկէի փիղն, ինչպէս կ'ընեն Ասիոյ փիղն փոխանակ զայն սպանելու, անոնց շահը կրկին պիտի ըլլար։ Կենդանին պիտի ծախէին անոր ակառներն ու պարանին ոսկեղէն վերջ։ Անոնց ընտանի ըլլալուն ոչ սք տարակոյս ունի։ Այժերիոյ մացառներէն բռնուած էին Աննիբալի ի կոլուա տարած փիղերը։ Քանի մը փորձեր պիտի բաւեն այս անարատ ցեղին ճակատագիրը փոխելու։ Բայց փորձերը ծախք կ'ներթադրեն։ Ասոր համար է զի Մ. Պուռատաւի կ'դիմէ կառավարութեանց, որոց կանխահոգութիւն մասնաւորներէն աւելի է։ Պելժիոյ թագաւորն ու Ֆրանսայի դաղթային գործոց նախարարը քաջալերեր են Պուռատաւի։ Եւ հիմակ ալ կ'դիմէ ժողովրդոց։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐՈՒ ԿԱՅՍՐՈՒՀՒՆ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Վիլհէլմ Կայսր ու Կայսրուհին, իրենց հետեւորդներուն եւ հիւրամեծար փաշաներուն հետ, Պալպէքէ ուղղակի Պերութ վերադարձած են նշ. օր։ Կայս. կառախումբն երբ Լիբանանու Ալիէ կայարանը ժամանեց, Լիբանանու կառավարիչ Նաում փաշա, իր բարձր պաշտօնատարաց հետ, կայարանը կը գտնուէր ողջերթ մաղթելու համար, և Տիկին Նաում փաշա չքեղ ծաղկափունջ մը մատոյց Կայսրուհւոյն։Տիւրզի Շէյխերն ևս ընդ առաջ փութացած էին։կառախումբին կանգ առած բոլոր կայարանաց մէջ, զինուորական պատիւներ ընծայուեցան Կայս. ամոլին և Օսմ. իշխանութիւնը ողջերթ մաղթեցին Կայս. հիւրերուն։ Պէրութի կայարանին մէջ ընդ առաջ ելան կուսակալ Բէշիտ պէյ, և զինուորական հրամանատարն, իրենց բարձրագոյն պաշտօնատարաց հետ։ Օսմ. զինուորներ, բարեի կեցած, ողջունեցին Կայսեր ու Կայսրուհւոյն վերադարձը։ Կայս. ամոլն ուղղակի Հոլենճոլլերն շոգենաւը գնաց, ուր գիշերուան ժամ 3ին փառաւոր կոչունք մը տրուեցաւ։ Սուրիոյ կուսակալ Նազիմ փաշա, Պէրութի կուսակալ Բէշիտ պէյ և Կայս. հիւրամեծար փաշաներն յատուկ հրաւէրով ներկայ գտնուեցան։ Պէրութ քաղաքը նոյն գիշեր ևս լուսավառութիւն կատարեց ի պատիւ Կայս. հիւրերուն։ Կոչունքէն վերջը, Կայսրը, բանախօսութիւն մ'արտասանելով, ըսաւ թէ աշխարհի ոչ մէկ կողմն տեսնուած է այսքան սիրալիր և հիւրասէր ընդունելութիւն, որուն արժանանալու բախտն ունեցաւ ինքն, և որոյ անմոռաց յիշատակը մշտնջենաւոր պիտի մնայ իր սրտին մէջ։Կայսրը դարձեալ կրկնեց թէ իր վաղեմի բարեկամ Վեհ. Սուլթան Համիտ Բ.ի հանդէպ երախտապարտ է, և հիւրամեծար փաշաներէն խնդրեց իր երախտագիտական զգացումները մատուցանել Ն. Կ. Վեհափառութեան։

—Լորլէյ պահականաւն ԵՇ. գիշեր ժամ 4ին Պերութէ մեկնեցաւ մայրաքաղաքս վերադառնալու համար։ Լորլէյի մէջ կ'գտնուին գերման դեսպան Պառոն Մարշալ և Վիլհէլմ Կայսեր ու Կայսրուհւոյն հետեւորդներէն մի քանին։ ժամ 5ին ալ Հէրդա յաստուրակը մեկնեցաւ։

—Հոլենճոլլերն զբօսնաւը, գիշերը Պէրութի առջեւ անցընելէ վերջ, երեկ առաւօտ ժամ 4ին մեկնեցաւ դէպի Բիւլ։ Օսմ. մարտանաւերը, դրօշազարդուած, ինչպէս նաև Օսմ. բերդը թնդանօթով ողջունեցին Հոլենճոլլերի մեկնումը։ Հէլա յաստուրակն, որ Կայս. զբօսանաւուն կ'ուղեկցի, փոխադարձաբար ողջունեց Օսմ. դրօշը։ Այս պահուս Պէրութի նաւահանգիստն անկարագրելի տեսարան մը կ'պարզէր։ Անհուն բազմութիւն մը քարափներուն վրայ խոնուած, ցնծագին աղաղակներով կ'ողջունէր Կայս. հիւրերուն մեկնումը։ Հոլենճոլլերնի մեկնումէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին ներկայացուցիչ հիւրամեծար փաշաներն ևս Իզմիր յատուրակով Պէրութէ մեկնեցան մայրաքաղաքս վերադառնալու համար։

— Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին Պալպէքի պատմական աւերակներուն իրենց տուած այցը մշտնջենաւորելու համար, իրենց զինանշաններով և թուրքերէն ու գերմաներէն արձանագրութիւններով զարդարուն յիշատակի թիթեղներ զետեղել տուին յարմար տեղերու վրայ։Այս արձանագրութեանց թուրքերէն մասին իմաստը սա է. — Ի թանկագին յիշատակ՝ Օսմանեանց Կայսր, Ղազի Սուլթան Ապդիւլ Համիտ Բ. Խանի ազնուական բարեկամ՝ Գերման Կայսր և Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի և Ակուսդա Վիքթորիա Կայսրուհւոյն այցելութեան ի Պալպէք, և ի պանծալի նշան՝ Երկուց Տէրութեանց միջեւ տիրող անյողդողդ բարեկամութեան։» Այս թիթեղեայ յիշատակներէն զատ, ինչպէս յայտնի է, Կայս. հրամանաւ, հսկայ կոթող մ'ալ պիտի կանգնուի Պալպէքի աւերակներուն վրայ։

—Վիլհէլմ Կայսր Կարմիր Արծուի պատուանշանին Ա. աստիճանը տուաւ Լիբանանու կառավարիչ Նաում փաշայի։

— Վիլհէլմ Կայսր իր մասնաւոր շնորհակալութիւնն յայտնել տուաւ Խափկան կառավարութեան, այն պատրաստութեանց համար զորս այս վերջինը կատարած էր ի նախատեսութիւն Կայս. այցելութեան։ Սակայն Վիլհէլմ Կայսր վերջին պահուն հրաժարած էր Եգիպտոս երթալու դիտաւորութենէն։

—Վիլհէլմ Կայսր, Պէրութէ մեկնելէ առաջ, հեռագիր մ'ուղղեց ի Կայս. Պալաս, որով կ'ըսէ թէ Օսմ. երկրէն մեկնելէ առաջ, սրբազան պարտաւորութիւն մը կ'համարի իր և Կայսրուհւոյն խորին երախտագիտութիւնն յայտնելու առ Վեհ. Սուլթանն, այն մեծապատիւ ընդունելութեանց և հիւրասիրութեան համար, զորս Ն. Կ. Վեհափառութիւն մայրաքաղաքին մէջ անձամբ և Սուրիոյ ու Պաղեստինի մէջ, հիւրամեծար փաշաները, կուսակալք, Օսմ. իշխանութիւնք և ամէն ազգէ ժողովուրդները ցոյց տուին։ Վեհ. Սուլթանն հետեւեալ պատասխանեց, ողջերթ մաղթելով Իր Օգոստափառ հիւրերուն և մաղթանքներ ընելով անոնց արեւշատութեան համար։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՐԻՈՅ Տ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ
Վէրջերոյ և Նախորդոյ

Փոխադրուած է Միսք փողոց, 13 թիւ, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի։ 20—11

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼՍՄԼԷՐԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Հաճիսիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին կառքով յիշեալ մզկիթը գնաց, և Ուրբաթաղօթքէն յետոյ, Կայս. Պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր թափորով։

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին աւստրիական դեսպան Պառոն Բալիչէ, սպանիական դեսպանը, ռուսական և Ֆրանսական դեսպանատանց գործակատարները, գերմանական հիւպատոսը, Սրը Ա. Պարթէթ, պուլկարական գործակատար Մ. Մարքով և այլ օտարազգի զբօսաշրջիկներ, որոցմէ ոմանք Կայսերական մեծարանաց արժանացան սենեկապետաց միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՑՈՒՄ

«Երէկ, Ուր., Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, նախաաւստրիական դեսպան Պառոն Բալիչէ և ապա գերմանական գործակատար Մ. Շլորէզ պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու։

Ի ԼԻՎԱՍԻԱ.—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Օսմ. արտասովոր պատգամաւորութիւնը պատիւ ունեցած էր Զարին ներկայանալու։ Այս առթիւ Զարը ճաշի հրաւիրեց պատգամաւորութեան անդամներն, և սեղանին վրայ բաժակ առաջարկեց Վեհ. Սուլթանին կենաց։ Մուտավալլի կոմսն և Մ. Զինովիվ ևս ներկայ գտնուեցան։ Պատգամաւորութիւնն այսօր Պոլիս կ'վերադառնայ։

ՊԵԼՃԻՈՑ կառավարութիւնն, ըստ սովորութեան, Բ. Դրան հաճութիւնը խնդրեց Պելկրատի Պելճիական դեսպան Մ. Վան Շինի և Պոլսոյ դեսպան անուանման համար։

ՄՈՎԱՑԻՆ նախարարութիւնն յատուկ շոգենաւով մը ածուխ ղրկեց Կարմիր Ծովու օսմ. պահականաւերուն, որք ածուխի պէտք ունին այս պահուս։

ԿԱՑՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ծայրայեղներու դէմ Հռոմի մէջ ի մօտոյ գումարելի Դեսպանախորհրդոյ պիտի մասնակցի։ Օսմ. Ա. պատուիրակ Նշանակուած է Հռոմի օսմ. դեսպան Ռէշիտ պէյ, որուն պիտի աջակցին երկու ուրիշ պաշտօնատարներ, մին՝ դատական և միւսն՝ ոստիկանական նախարարութիւններէն։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՀԵԼԼԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՈՒԹԻՒՆ. —Կայս. կառավարութիւնն և Հելլէն կառավարութիւնն, իւրաքանչիւրն իր կողմէ, մեծ տէրութեանց քով բողոքած էին նոր սահմանագլխին ինչ ինչ մասերուն դէմ, զորս նոյն տէրութեանց զինուորական կցորդները գծած էին։ Մօնթիէօռի մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, մի քանի տէրութիւնք այս մասին բացատրութիւններ տուեր են Աթէնքի դահլիճին։

ԿՐԵՏԱՑԻ յիսուն իսլամ գաղթականք Սելանիկ ժամանեցին։

ԾԱՆՈՒՈՑ.— Ֆրանքֆուրդէր Զայդունկ կ'ծանուցանէ թէ Ռումանիոյ Ռէյժիի վարչութիւնը 1,200,000 ոսկւոյ արժողութեամբ ծխախոտ գներ է Օսմ. Ռէյժիէն։

ԻՏԱԼԻՈՑ դահաժառանգ՝ Նաբոլիի իշխանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ Պոլսոյ նաւահանգստին մէջ գտնուած բոլոր իտալական նաւերը դրօշազարդուած էին։ Իշխանը 1869ին ծնած է Նաբոլիի մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Մ. Ճուվարա, նախընթաց իրիկուն, դեսպանատան մէջ կոչունք մը տուաւ ի պատիւ հոլանտական և սպանիական դեսպաններուն։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Մորալըզատէ ձէմալ պէյ Առեւտրական և Հանրօրէնութեանց նախարարութենէն 15 տարուան մենաշնորհ խնդրեց՝ թէքքէ գաւառակին մէջ գտնուած վայրի ձիթենիները պատուաստելու և անոնց բերքէն ձէթ հանելու յատուկ երկու գործարան հաստատելու։

ԲՈՒԼԳԱՐԻՈՅ գինն Ռուսիոյ մէջ եւ լուբլիոյի գինն Եւրոպիոյ մէջ սկսած են զգալապէս բարձրանալ։

ԶՈՆՈՒՈՐԱԿԱՆ առողջապահական Խորհրդոյ նախագահ Տօքթ. Մէհմէտ Զէքի փաշա նախընթաց օրը մեռաւ։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ եւ Նաւարանի գործարաններն աւելի ընդարձակելու և բարւոքելու համար, կայս. կառավարութիւնը Լոնտոնի, Բարիզի եւ Պերլինի Օսմ. դեսպանատուններէն տեղեկութիւններ ուզած էր Անգլիական, Ֆրանսական և Գերմանական նմանօրինակ հաստատութեանց վրայ։ Խնդրուած տեղեկութիւններն արդէն հասած են ծովային նախարարութեան։ Լոնտոնի դեսպանատունն, իր տեղեկագրին մէջ, կ'խօսի մանաւանդ «Վիքթէկէյ Էնճինիրինկ» գործարանին վրայ, որ մեքենաներ կ'շինէ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ վերջերս որոշած էր կազմաւորել հեծելազօրաց պահեստի գունդեր, որոց կազմութիւնն արդէն սկսած է և կանոնաւորապէս կը շարունակուի։ Հեծելազօրաց բարձրագոյն սպաներէ յատուկ յանձնաժողովներ կազմուած են Օսմ. զօրաբանակներու կենտրոններուն մէջ, նոր կազմուելիք վաշտերուն զինուորագրման ցուցակները պատրաստելու և հարկ եղած ձեւակերպութիւնը կատարելու համար։ Պահեստի հեծելազօրքերը, պատերազմի ժամանակ, գործօն բանակին հեծելագունդերուն հետ պիտի չմիանան, այլ անկախ զօրագունդեր պիտի կազմեն։

Բ. ԴՈՒԻՆ Օսմ. Պանքայէն չէքեր ղրկեց օտար երկիրներ գտնուող Օսմ. հիւպատոսարաններուն, պաշտօնէից թոշակները վճարուելու համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ նաւատորմն իր նշանաւոր նաւապետներէն մին կորոյս յանձին Պաղել Ֆրիտրիխի, որ Կայս. Սթանտարթ զրօսանաւուն նաւապետն էր։ Կ'յիշուի թէ Ֆրիտրիխ նաւապետ վերջերս մայրաքաղաքէս անցաւ, երբ Եալթա կ'երթար։Նաւապետը Նոյ.ին մեռաւ և Կայսրն ու Կայսրուհին ներկայ գտնուեցան անոր յուղարկաւորութեան։ Ֆրիտրիխ նաւապետ մասնակցեցաւ 1877-78ի թուրքահոս պատերազմին, և նշանաւոր հանդիսացաւ ռուսական բանակին՝ Դանուբ անցնելուն ատեն։ Ծնած էր 1850ին և 1872ին նաւատորմին ծառայութեան մէջ մտած էր։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ, պատահած վերջին ողողումներէն բազմաթիւ անձինք ու ոչխարներ խեղդուած էին։ Այս մասին գատարուած քննութիւններէն հասկցուեցաւ թէ խեղդուողները Սելանիկի նահանգէն չէին, այլ վրանարնակ Ուլահներ, Գարագաչան ցեղէն։ Ասոնք 28 այր և 35 կին ու տղայք էին, ընդամէնն 63 հոգի, և իրենց պետն էր Ֆոթի Բէյհան։ Ունէին 1800 այծ, 200 ոչխար և 51 ձի։ Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ևս Բէյսէնտիրէ գաւառին մէջ ձմերելու համար, Գարաճա դաշտէն մեկնելով, Ղալիք գետին եզերքն եկած եւ վրան կանգնած էին։ 18 հովիւներ ոչխարներն ու այծերը լերան կողմը տարած էին արածելու համար, երբ փոթորիկն յանկարծ փրթաւ և տեղացող կարկուտէն ու տարափէն գետն սկսաւ յորդել։Թէև վրանաբնակները փութացին փախչիլ, բայց ողողումներն իրենց կտաւէն հասան, եւ 35 հոգի խեղդուեցան, որոց դիակները գտնուած են։ Ողջ մնացողները,կայս. կառավարութեան դիմելով, Բէսէնտիրէի մէջ ձմերելու յարմար վայր մը խնդրած են ձրի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնն, ըստ դիւանագիտական սովորութեան, Բ. Դրան հաճութիւնը խնդրեց Մատրիտի Ֆրանս. դեսպան Մ. Բաթենդրի Պոլսոյ դեսպան անուանելուն համար։

ԺԱՆՏԱՏԵՆԴԸ, կ'ըսէ Թահիրոմոս, քանի մ'օրէ ի վեր սկսած է ճարակիլ Բերայի Նոդր Տամ տը Սիօն աղջկանց վարժարանին մէջ։ Այս հիանդութեան ծագման պատճառն է աշակերտուհիներուն խմած Ջրամբարի ջուրը։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ թէև փայտավաճառներուն ազդարարեց որ Զէքին 16 զրշ.էն աւելի չծախեն, սակայն փայտավաճառները, զանազան առարկութիւններով, մերժողական պատասխան տուին, կ'ըսէ Սէրվէդ։

ՊԻՈՒՍի քարափը վերջերս պատահած երկրաշարժէն վնասուեր է։

ՀԱՆԲԱՇՈՒԽ.— Նոյմ. ամսոյ մէջ մայրաքաղաքիս նաւահանգիստն հանածուն բերող և Կամուրջէն Ոսկեղջուր մտնող շոգենաւերուն թիւը 68ի կ'հասնի։

ՄԱՆԱՍԴԵՐԻ ու Եանեայի ճամբուն վրայ, 20ի չափ կամուրջներ փլան վերջերս տեղացող անձրեւներէն գոյացած ողողումներէն։

ԱՆԶԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Ադրիանուպոլսոյ մէջ Նէսիմ անուն հրեայ լուսայափոխ մը, ինքզինքն ձեղունէն կախելով, անձնասպան եղաւ։ Իր կինը նախապէս հարսնիք ղրկած էր։ Անձնասպանին քովէն նամակ մ'ելած է, որոյ մէջ խորհուրդ կուտար իր կնոջ վերստին ամուսնանալ։ Բժիշկները մտային խանգարման հետեւանք կ'համարին Նէսիմի անձնասպանութիւնն. արդեօք իր կնոջ ուղղած պատուէրէ՞ն հետեւցուցած են։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ թերթերը կ'գրեն թէ կալուածական մեծ դատ մը տեղի կ'ունենայ Բերայի Հուգուգի դատարանին առջեւ։ Հալէպցի հանգուցեալ հայազգի Սողոմոն էֆ.ի ժառանգորդք, Շիլլիի կողմն իրենց ունեցած 750 արտաւար գետնին վրայ իրենց սեփականութեան իրաւունքը կ'պաշտպանեն ընդդէմ անոնց, որոց ոտնձգութիւնները չէին կրցած խափանել, հակառակ բոլոր այն դիմումներու զորս ցարդ ըրած էին զանազան Վարչական շրջանակներու մէջ։ Դատն հարիւր յիսուն հազար ոսկիի կարեւորութիւն մ'ունի։ ժառանգորդներուն փաստաբաններն են Բէշիտ էֆ. և Ց. Սթամպուլեան էֆ.։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորին կրտսեր որդին Եորկոս իշխան՝ ի մօտոյ Քորֆուհակ պիտի մեկնի։

ԻԶՄԻՐԻ և Պրուսայի միջև օսմ. թղթատարը կողոպտող աւազակախումբը ձերբակալուած և դղրցուած պայուսակները գտնուած են։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ մէջ վարժ երիտասարդ մը, հմուտ Տաճկ. և Հայերէն լեզուաց, և Գաղ. լեզուի ալ քիչ շատ տեղեակ, պատրաստ է վաճառատան մը մէջ ուրիշէ պաշտօն մը սատանձնել, համեստ ամսականով։ Երաշխաւորութիւն ապահովելու։ 4—2

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Տփղիսէ մեզ կ'գրեն Հոկտ. 20 թուով. «Էջմիածնի Սինոդին կողմէ հրահանգ եկաւ տեղւոյս Առաջնորդին որ ամէն թաղի աւագերէցներն իր ներկայութեան կոչելով, խստիւ պատուիրէ որ նոր գրութեամբ բացուելիք դպրոցներուն վրայ հսկեն ուշիուշով՝ ի մասին կրօնային դասախօսութեան և հայ լեզուի ուսուցման, քննեն իմանան թէ այս առարկայք ինչպէս կ'աւանդուին, նոր կարգուելիք ուսուցիչները կարո՞ղ են, ազէկ դաս կուտա՞ն, բաւական ժամանակ կը տրուի՞ այս դասերուն, ևլն։ Եթէ ո՛և է թերութիւն տեսնեն, պարտին անմիջապէս Սինոդին իմացնել։ Թեմական Առաջնորդը պատասխանատու պիտի ըլլայ եթէ այս առարկաներուն պարտու պատշաճ խնամք չտրուի։

«—Այս տեղ ամէն շրջանակներու մէջ մեծ ուշադրութեամբ կ'հետեւուի Պոլսահայ մամուլին հրատարակութիւններուն՝ դպրոցական հարցի մասին։ Ընդհանուր գոհունակութեան առիթ եղան Բիւզանդիոնի լուրջ և ծանրակշիռ խմբագրականները նոյն կենսական խնդրին վրայ

չութեան է՝ օրէնսգէտ անդամը, Գարբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, այս Պատրիարքական բացատրութիւնները լսելէ ետքը, համամտութիւն յայտներ է։ Սա եւս կայ թէ արդի Ժողովները շարունակելու գործնական պէտք մը երեւցած է՝ Օրէնքին ձեռնարկեալ վերաքննութիւնն ի գլուխ հանելու համար. քանի որ ի սկզբան անդ ներկայ Վարչութիւնը նոյն գործն ի գլուխ հանելու յանձնառու գտնուած էր։ Խնդիրն ահա այս վիճակի մէջ է որ պիտի ներկայացուի Խառն Ժողովոյ որոշման յառաջիկայ նստին մէջ, ցայսօր ո՛ և է որոշում տրուած չըլլալով տակաւին։

—Ուսումնական Խորհրդոյ շաբաթական նիստն երէկ տեղի ունեցաւ ատենապետութեամբ Տ. Թորգոմեան էֆ.ի։—Իր անդամներէն Յ. Գուրգէն էֆ.ի յանձնած էր ուսումնասիրել՝ յօգուտ կրթական կարօտ պաշտօնէից նպաստի Արկեղ մը հաստատութեան խնդիրն, ինչպէս նաև նախորդ Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ այս մասին պատրաստուած կանոնագրի մը ծրագիրն։ Գուրգէն էֆ. իր աշխատութիւնն ւարտած և տեղեկագիրը ներկայացուցած ըլլալով, որոշուեցաւ յաջորդ նստին մէջ զբաղիլ այս խնդրով։—Տեղեկանալով որ Սկիւտար Ս. Խաչի վարժարանն թէև այս տարի մի քանի յաջող շրջանաւարտներ ունեցեր է, բայց չէ ներկայացուցած կարգեալ Քննիչ Յանձնաժողովոյն է քննութիւն, որոշեց բացատրութիւն ուղել։— Պալատու Թաղ. Խորհրդոյ Դիւանն՝ Էղած հրաւէրի մը համաձայն՝ ներկայացած ըլլալով, Թաղին երկսեռ վարժարանաց և ուսուցչաց մասին խորհրդակցութենէ մը յետոյ, որոշեց վարժարանաց ուսումնական և մատակարարական վիճակին նոր զարկ մը տուելու համար պէտք եղած յանձնարարութիւնները գրաւորապէս հաղորդել նոյն Թաղ. Խորհրդոյ։—Ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարք Հօր՝ ի նկատ առաւ Վանայ Երամեան Որբանոց-Նախակրթարանի 20րդ շրջանի տեղեկագիրն, և որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որ գոհունակութիւն յայտնուի առ տնօրէն նոյն հաստատութեան, իր յաջող արդեանց համար։—Ի նկատ առաւ կրթական Տեսուչ էֆ.ի յայտագիրը, Սամաթիոյ Նունեան-Վարդուհեան վարժարանաց մասին, և որոշեց հաղորդելով Թաղ. Խորհրդոյ հրաւիրել իրացատրութիւն։—Մշոյ Նախակրթարանաց ուսուցիչներէ ոմանք տեղւոյն առաջն. տեղապահին դէմ բողոքագիր մը ներկայացնելով, կրթասէր առաջնորդի մը պէտքը կ'զգացնէին։ Նկատելով որ այս խնդիր իր ձեռնհասութենէն վեր է, որոշեց բողոքագիրը մատուցանել Ս. Պատրիարք Հօր։— Ի նկատ առնելով Բուժէլի Հիսարի վարժարանի հրաժարեցողուն ուսուցչին պահանջից մասին կրթական տեսչին տեղեկագիրն, որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդը վճարել ուսուցչին արդարացի պահանջքն, նաև անոր ուշադրութիւն հրաւիրել առանց վկայականի պաշտօնավարող ուսուցչի վրայ։—Լսելէ յետոյ Ազգ. Պոլսոյ Թաղ. Խորհրդոյ բացատրական գիրն, տեղւոյն աղջկանց վարժարանին մէջ երբեմն պաշտօնավարող ուսուցչուհւոյն պահանջից վրայ, և նկատելով որ ուսուցչուհին իր իրաւանց մէջ կ'գտնուի, որոշեց վերստին հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդն որ հաճի գոհացում տալ։

—Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գարբրիէլ Եպս. Ճէվահիրճեան, գործակատար Տէր Ներսեսեան Տիգրան էֆ.ի հետ, երէկ առաւօտ այցելութիւն տուաւ Ցունաց Պատրիարքին եւ շնորհակալ եղաւ այն շնորհաւորութեանց համար, զոր Ցունաց Պատրիարքն իր փոխանորդի միջոցաւ հաղորդած էր անոր, եպիսկոպոսանալուն առթիւ։

—Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ մեզ ուղղուած նամակ մը բացարձակ կ'հերքէ Իզմիրէ անցեալ օր գրուած լուրը թէ «դպրական հաշիւներու մէջ տեղի ունեցած են սխալներ»։ Ընդհակառակն, այս Հիւանդանոցին հաշիւը յոյժ կարգաւոր կերպիւ կ'բռնուին։ Սէնն Հայ կարող է երթալ քննել զանոնք։

ՏՐԴ. Բ. ՋԻԼԻՆԳԻՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ-ԿՆՈՒՆՏԱԲՈՅԺ, ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՋՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Որ իր երկար փորձառութեամբ ծանօթ է, մի քանի տարիէ ի վեր ուսումնասիրութիւններ կատարելէ զկնի ի Բարիզ, դարձած է մայրաքաղաք, հաստատելով իր բնակութիւնը ԲԵՐԱ ՄԷՐԹԷՊ-ՊԱՅՐԱՄ փողոց, Թիւ 29, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի։ Մասնաւորապէս կ'զբաղուի կնոջական և ջղային ամէն հիւանդութիւններ։ ԵԵ. Նոյն ժամուն ձրի կը դարմանէ կարօտեալները։ ԵԼԵՔՏՐԱԲՈՒԺՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՎԸ, ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՌԷՕՆԳԿԷՆԱՆ ՄԵԲԵՆԱՅՈՎ։ 27—6

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

ԳՐԻԳՈՐ ՕՀՆԻԿԵԱՆ

Բէրա, Անգլ. դէսպ. դէմաց

28, Պուլբէ-Բաղարէ անկիւնը, 28

Ամէն տեսակ նպարեղէն ընտիր և մաքուր տեսակէն, որոշեալ չափաւոր գիներով.—վաճառատունս սկզբունք ընդունած է ուղղամտութիւն, որով ամանութիւնն ու մաքրութիւնն կրնայ մրցիլ օտարազգի նպարավաճառներու հետ. ուստի իրեն դիմող ամէն յաճախորդ կրնայ կատարելապէս վստահ ըլլալ թէ ամէն կերպով գոհ պիտի մնայ։ 25—4

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐՆ ԵՒ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ Ի ԴԱՄԱՍԿՈՍ ԵՒ Ի ՊԷՐՈՒԹ

[Պրանդենբուրգի համաձայն թղթակցէն.]

Նոյմ. 8

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, Բշ. երէկոյ.— Կայսրն աղէկ ըրաւ ամէնէն վերջին այցելելով այս գեղեցիկ քաղաքը։ Դեւերու եւ մրգաստաններու ովասիսի մը մէջ թաղուած, Դամասկոս լիովին պահպանած է իր արեւելեան նկարագիրն ու վիպային լուսաճաճանչ պակը։ Փոշիին ու տապէն ետք, զոր կրեցինք ամէն ուրեք ի Պաղեստին, ախորժելի է քալել այժմ Դամասկոսի հովանաւոր փողոցներուն և զով պազարներուն մէջ, և լսել կարկաչն անոր հեղասահ աղբիւրներուն։ Ուրիշ քաղաքներու բաղդատմամբ Դամասկոս Դրախտ մ'է։ Իր փողոցներ կ'վիճան նկարուն և վիպային ամբոխով մը որ սրտեռանդն կ'ողջունեն Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին։ Իր տուներն՝ իրենց վանդակապատ պատուհաններով, նեղ անցքերով, և ծանրաշարժ դռներով, «Արաբական Գիշերներուն» պատահարներն ու մեքենայութիւնները կ'յիշեցնեն։ Երբ Կայսրն այս երեկոյ կայարանէն կառքով կ'երթար կառավարական պաշտօնատունը, զինուորներու բազմաթիւ խումբ մը շրջապատած, ծափահարուեցաւ հազարաւոր Արաբներէ, Տիւրզիներէ, Յոյներէ և Պէտվիներէ, որոց բազմագունեան հագուստներն ու զանազանակերպ դրաններքները մատագոյն Արեւելքի զարմանալի մէկ պատկերը կ'գծէին։ Հոս, քան թէ իր համբորդութեան ուրիշ ոչ մէ կէտին մէջ, Ն. Վեհափառութիւն կրցաւ գաղափար կազմել Արեւելեան կեանքին վրայ, որ ա՜նքան զօրաւոր կերպով կ'հրապուրէ զինքը։

—Պէրո՞ն, Նոյ. 6.— Ոչինչ կրնայ աւելի փայլուն կամ խանդավառ ըլլալ քան այն բարի գալստեան ողջոյնը, զոր այսօր հոս ընդունեցին Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին։ Առաւօտուն շատ կանուխէն քաղաքը պէս պէս գոյներու եռուն զեռուն զանգուած մ'էր, և փողոցները լեցուած էին քաղաքացիներու ստուար ամբոխով մը, որ կ'շարժէր ալիքներու պէս։ Ամբողջ բնակիչներն արդարեւ դուրս թափած էին ողջունելու Ն. Վեհափառութիւններն, և թէեւ լուր տարածուած էր թէ այցելութիւնը պաշտօնական պիտի չըլլայ, մէն մի փողոց և պողոտայ հանդիսատեսներով խճողուած էին։ Կայսրն ու Կայսրուհին ցամաք ելնելով, ընդունուեցան յատկապէս պատրաստուած տաղաւարի մը ներքեւ Նազըմ փաշայի եւ ուրիշ Փաշաներու կողմէ, և ընդունելութենէն անմիջապէս ետք կառքով գացին Ս. Յովհաննու հիւանդանոցն և աչքէ անցուցին զայն։ Այս հաստատութեան մէջ իրենց այցելութիւն դէս ժամ տեւեց։ Յետոյ Կայսրուհին սարկաւագուհիներու ընկերակցութեամբ գնաց Որբանոց-Դպրոցը, մինչդեռ Կայսրն ուղղակի կառքով կ'երթար Պէրութի զինուորական տաղաւարներն, ուր նահանգին զինուորական հրամանատար Սատրզ պէյ ընդունեց զն. Վեհափառութիւն։ Քրուբի հրետանւոյ գումարտակ մը թնդանօթներ արձակելով ողջունեց զինքն, որ իր Սպայակոյտին հետ չէնքէն ներս մտնելով զինուորներն աչքէ անցուց։ Վաշտ մը հեծեալ զինուորներ և մէկ գումարտակ հեծելազօրք անցք մը կատարեցին, և հետաքրքրական է դիտել թէ Թուրք հետեւակազօրքերն այս անցքը կատարեցին գերմանական զօրաց յատուկ գնացքով։ Կայսրն յետոյ աչքէ անցուց բոլոր տաղաւարները, գեղեցիկ, օդաւէտ, քառակուսի չէնքերու կոյտ մը, որուն մէջ դիւրաւ կրնան ամփոփուիլ քանի մը հազար զինուորներ։ Ապա Ն. Վեհափառութիւն գնաց զինուորական պարտէզները—գեղեցկապէս կառուցուած Լիբանանու հովտին մէջ, տաղաւարներէն ոչ շատ հեռու։ Հոս իրեն միացաւ Կայսրուհին. և Ն. Վեհափառութենց թէյ հրամցուցին քաղաքին զօրաց սպաները։ Արդէն մութը կոխած էր երբ Կայսրն ու Կայսրուհին Հոէնձոլլերն զբօսանաւը վերադարձան, անհուն խառնամբոխի մը խանդավառ և խնդալից ծափահարութենց մէջտեղ, և երբ քաղաքը կ'լողար արուեստական լոյսերու մէջ։

Այս առաւօտ Հոէնձոլլերնի մէջ եկեղեցական պաշտամունքէ ետք, որուն ներկայ եղաւ Կայսրը Գերման Մովսակալի համազգեստով, Ն. Վեհափառութիւն ընդունեց բաւական թիւով թուրք պաշտօնատարներ, որոց պատուանշաններ տուաւ։

—Նոյ. 7.— Ձիշտ ժամ 8ին (Ը.Ե.) երբ Թուրք մարտանաւերէն թնդանօթք կ'զոռային, Կայսրն ու Կայսրուհին Հոէնձոլլերնէն դուրս եկան. իրենց հետեւորդք արդէն կէս ժամ առաջ դուրս եկած էին։ Ն. Վեհափառութիւնք Պէրութէ մեկնելէ առաջ ընդունելութիւն մը կատարեցին մի միայն գերման հպատակներուն համար, բայց սարկաւագուհեաց մասնաւոր խնդրանքին վրայ, Որբանոցի տղաք ևս Ն. Վեհափառութենց ներկայացան, որոց մօտ կ'գտնուէին Նազըմ փաշա և ուրիշ գլխաւոր Փաշաներ։ Պէրութի Տիկնայք ծաղկեփունջ մը ձօնեցին Կայսրուհւոյն, և Կայսեր քանի մը սիրալիր խօսքերէն ետք, Ն. Վեհափառութիւնք երկաթուղւոյ կայարանը գացին կառքով, անցնելով քաղաքին զլխաւոր պողոտայէն, զարդարանքները դիտելու համար։ Մասնաւոր շոգեկառք մը կ'սպասէր իրենց, և ժամ 9ին Կայսերական ամրոը Դամասկոս գնաց։ Կառախումբը Լիբանան մտած ատեն, ի Հալոզ Ն. Վեհափառութենց ընդ առաջ պիտի ելնէ նահանգին կառավարիչ Նաուսմ փաշա. և շոգեկառքը քանի մը վայրկեան պիտի սպասէ, որպէս զի Լիբանանու բնակիչք կարենան ուղերձ մը մատուցանել Կայսեր և Կայսրուհւոյն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՆԵՂՈՍԻ ՎՐԱՑ.— Տէրվիշներու պետ մը Մուհամմէտ էս Շէրիֆի փոքրիկ կռուէ մը ետք անձնատուր ըլլալով, Ապպա կղզիէն (Սպիտակ Նեղոսի վրայ) Խարթում կ'տարուի։ Վերջին լուրի մը նայելով, Խարթումի Էմիրին և Քորտոֆանի Անգլիոյ բարեկամ Արաբներուն միջեւ կռիւ մը տեղի ունեցեր է, որոյ մէջ վերջիններն յաղթեր են։ Էմիրին կորուստները շատ ծանր են։

ԼՈՐՏ ՔԻՋՆԷՐԻ ՓԱՌԲԸ.— Վիքտորիա Թագուհին Ս. Միքայէլի եւ Ս. Գէորգի Հրամատարի ատիճանը շնորհեց Քիչնէր փաշայի։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐ ներկայ պիտի ըլլայ այն թափորին՝ որով Պիզմարք իշխանի մարմինն հանգուցեալն գըլեակէն պիտի փոխադրուի նորակերտ շիրմին մէջ, որոյ կամարն ու ներքին զարդերը միայն դեռ աւարտած չեն։

ՄԱՌՇԱՆ ԲԱԺԱԿԱՑՈՒՐ.— Գահիրէի Ֆիանսական Քիւլիւն հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Մառշան հրամատարի և Պարագիէ հարիւրապետի։ Իր կենաց առաջարկուած բաժակին պատասխանելով, Մառշան հրամատար ըսաւ թէ անկարող էր շատ բան խօսելու իրեն համար ցաւալի եղող այդ օրուան մէջ, քանի որ Ֆրանսական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կ'թողու գՖաշոտա։ Երեք տարի առաջ, ըսաւ, Ֆրանսայի Ֆրանսացիք ճամբայ ելան Ֆրանսական Ափրիկէն կորել անցնելու և ձեռք կարկառելու Եգիպտոսի Ֆրանսացիներուն, որք եթէ այսօր քիչ են թիւով, վաղը պիտի շատնան, բան մը չմոռնալով և բան մը չթողուլով։

Մառշան հրամատար, որ հանդարտորէն կ'խօսէր բայց յուզուած ձայնով, ծափահարուեցաւ Քիւլիւին կողմէ։

ԳԵՐՄԱՆ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏ ՄԸ որ միջազգային գործերու մեծ հմտութիւն ունի, յայտարարեր է թէ Անգլիոյ պարտաւորութիւնք լուրջ են, և թէ նախ անոր նպատակն է իր նաւային գերակշռութիւնը ցոյց տալ. և Փիլիպպեանց ապագային վրայ հեղինակութեամբ խօսիլ ո՛չ միայն Միացեալ Նահանգաց այլ նաեւ Գերմանիոյ հետ համաձայն։ Եթէ տակաւին լմնցած չէ Անգլիոյ, Միացեալ Նահանգաց և Գերմանիոյ համաձայնութիւնը, շատ հաւանական է սակայն այս համաձայնութիւն։

ՈՒԱՇԻՆԳԹՈՆի Բարձրագոյն դատարանը կազի պատահական պայթումէ մը վնասուեցաւ, ինչպէս գրեցինք անցեալ օր։ Պայթումն այնքան սաստիկ եղեր է որ դռներն իրենց ծխնիներէն դուրս ցատկելով մինչեւ 150 ոտք հեռու նետուեր են։ Շէնքը խախտեր է հիմերէն, դատարանին արձանագրութիւնները փճացեր են, որոց մէջ կ'գտնուին քանի մը չահեկան ձեռագիրներ։ Սէրիկայի Անկախութեան Յայտարարութեան ձեռագիրը բարեբախտաբար կ'գտնուէր արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ։ 20,000 տոլար ծախքով կարելի պիտի ըլլայ շէնքին վնասուած մասերը նորոգել։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ պատրաստութեանց վրայ նորանոր լուրեր կ'բերին վերջին թղթաբերով հասած օրաթերթերը։ Բրան, Հընդըր, Սգար, Բէնճըր, Հորնէդ, Հարտի Թորփիլհաղած Բորդսմութի նաւահանգստին մեկներ են։ Վոլէյճ, Բալէֆ մեկներ են ի Բորդլան։ Դրաֆիկար և Բոտնի եզերապահներուն մէջ նորոգութիւններ կ'ըլլան։ Անտրոմէտա նորաշէն յածուրակն Ուր. օր. ածուխ առնելով սկսեր է թնդանօթի փորձեր կատարել։ Իրիս և Աշիլ յածուրակներն ալ կ'պատրաստուին։ Սկովտական Կամաւորաց գունդին սպաներն ժողովի հրաւիրուեր են պաշտպանութեան միջոցներուն վրայ խորհրդակցելու։

—Բլիմութի եզերքները պաշտպանող թնդանօթներն յանկարծ լուսաւորուեր են գիշեր ատեն, մինչդեռ նորօրինակ մարզանքներ կ'կատարէին մարտանաւը ծովուն վրայ։ Էկար յածուրակն անցեալ ԵԵ. օր Հոնկ-Քոնկ գնաց չինական ծովուն մէջ գըտնուող բազմաթիւ մարտանաւերուն նոր զինուորներ տանելու։ Քուրաքաօ յածուրակը Քանարեան կղզիներէն եւ կանչուեցաւ ինչպէս նաև Կալիօպէ։ Նիոպէ յածուրակը պատրաստ է դրօշ պարզելու ևն. ևն։

ՆԻԿԷ.— Լիվերբուլէ կ'իմացնեն թէ Անգլիացիք դրուեր են Պուսա և Իլօ քաղաքները։ Ֆրանսացիք Իլոյէ տասն մղոն միայն հեռի են։

Նոր Ֆաշոտա մ'ալ հոս չելնէ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը 15 միլիոնի վարկ մը պիտի խնդրէ Խորհրդարանէն, Ֆրանսական սահմանագլխին վրայ Ալպեանց ամրութիւնները զօրացնելու։

ԴՈԼՄԱԲՈՑ կամ աւարտեց իր նոր վէպն, Յարոնիէ, որոյ արդիւնքն յատկացուցած է բարեգործական ձեռնարկներու։

ԼՈՒԻ ՄԷԼԻԲՈՅՑ, հանգուցեալ Ալեքսանդր Բ.ի նախարար նշանաւոր Լորիս Մէլիքովի որդին, դրամական անձկութեան պատճառաւ անձնասպան եղաւ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խմբակ մը Պիրմանիոյ երկաթուղւոյն մէկ մասը Եուն-Նանի ճամբով (Չինաստան) պիտի երկարէ մինչեւ Եանկ-Զէ-Քեանկի հովիտը։ Աշխատութիւնք միւսնոյն ատեն պիտի սկսին երկու ծայրերէն ալ։

ԲԱՐԻԶ, 9 Նոյ.— Խնամակալ Թագուհին Գերման Կայս. ամրոն ի Մաարիտ պիտի հրաւիրէ։

ՎԻՔԹՈՐԻԱ Թագուհին՝ Օմտուրմանի ճակատամարտին մէջ նշանաւոր հանդիսացող 21րդ Նիզակաւորաց գունդին թոյլատրեց իր դրօշին վրայ արձանագրել այս յիշատակելի ճակատամարտին անունը։ Գունդը պիտի ստանայ նաև «Հնդկաստանի Կայսրուհւոյն Նիզակաւորք» անունը։ Այս ճակատամարտին մէջ նշանաւոր հանդիսացող սպաներէն Մոնմրանսի հարիւրապետ ծագմամբ Ֆրանսացի է։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ.—Ծայրայեղներու դէմ գումարելի դեսպանախորհրդոյ հիմնագիրն հետեւեալ չորս կէտերը կ'պարունակէ, թէև մէն մի տեղութիւն ազատ է ուրիշներ ալ առաջարկելու.—1. Ծայրայեղք իբրեւ հասարակ յանցաւոր նկատուին, և իրենց գործած ոճիրներն ըստ այնմ դատուին. 2. Բաղաքական յանցաւորներն յանձնելու դրութիւնն հաստատուի, քանի որ ծայրայեղք այլևս քաղաքական ապաստանեալք պիտի չնկատուին. 3. Մամլոյ միջոցաւ ծայրայեղ գաղափարներու տարածումն արգիլուի. 4. Ծայրայեղներու դէմ Եւրոպական ոստիկանութենց միջև միջազգային հաղորդակցութիւն մը հաստատուի։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՌՈՅԼԻԱՐի (Իտալիա), 10 Նոյ.— Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին հոս պիտի հանին Նոյ. 17ին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Լուքէնիի դէմ ամբաստանութեան շարժառիթներուն յայտագրին մէջ ըսուած է թէ կարելի է որ Լուքէնի անձնական ներշնչմամբ գործած չըլլայ ոճիրը։ Բայց ամէն պարագայի մէջ Լուքէնի ինքն է գլխաւոր հեղինակը։ Ստոյգ է որ ինչ ինչ հակասութիւններ սա տպաւորութիւնն առաջ բերած են թէ Լուքէնի շատ բան ծածկած է, և յանցաւորը ճանչցած է ինքզինք՝ պարզապէս ուրիշները պաշտպանելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Սալիսբրի իր ճառին մէջ ծանոյց նաեւ թէ Անգլիա ինչ ինչ տարբերու դէմ դեսպանախորհրդոյն հրաւէրն ընդունած է։ Բայց նախարարապետը չի յուսար որ այդ չարիքին դէմ լոկ օրէնսգէտներուն ջանքերն յաջողին։

ԲԱՐԻԶ.—Մաթէն կ'հաստատէ թէ երէկ գումարուած ծովակալներու ժողովը նաւային պատերազմի յատակագծին վերաբերող կարեւոր որոշումներ տուաւ։ Վաղուընէ սկսեալ պահեստի երեսուն մարտանաւեր բաց ծովը ելնելու վիճակին մէջ պիտի ըլլան։

—Բեռլինէն պաշտօնապէս կը հերքուի այն զրոյց թէ Ռուսիա ահագին սպառազինութիւններ կ'կատարէ։

—Նախարարաց Խորհուրդն Հնդկաչինու համար 200 միլիոն ֆրանքի փոխառութեան ծրագիրը քննեց։

—Նախարարապետ Մ. Շարլ Տիւրիւի որոշեց բողոք բառնալ Տրէյֆիւսական Մ. Լեռպէն Կոհիէի դէմ, որ Բանդն Ազէն գէմ անուամբ գիրք մը հրատարակած է։

—Ելմնացոյցի յանձնաժողովի անդամց 19ն արմատական և 14ն հանրապետական են։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 11 Նոյեմ.—Նախորդ պատերազմական նախարար Մ. Քավէնեաք այսօր իր վկայութիւնն աւարտեց Վճռաբեկ Ատենին Եղեռնադատ Ճիւղին առջեւ։ Տրէյֆիւսի յանցապարտութեան նկատմամբ իր հաստատման փաստերը բացատրեց։ Հանդուն հիմնուած է նախ ծանօթ ցուցակին եւ ապա տրուած գաղտնի տեղեկութեանց վրայ։ Շատ երկարօրէն խօսեցաւ ատիճանազրկութեան պահուն Տրէյֆիւսի խոստովանութենց վրայ, որոց ամբողջ թղթածրարը չէ հաղորդուած Վճռաբեկ Ատենին։ Ծածուկ թղթածրարին վերաբերեալ մէջէն իր քաղած հանգման նկատմամբ, Մ. Քավէնեաք յայտարարեց թէ իրեն անկարելի է խօսիլ, որովհետեւ այս թղթածրարին պարունակած նոր տեղեկութենց պատասխանատուութիւնն իսկապէս կառավարութեան կ'վերաբերի։

—Կ'ծանուցուի թէ Բիքատ. Գնդապետին դէմ բացուած քննութիւնն ԲԵ. առաւօտ պիտի աւարտի։

ՄԱՍՏԻՏ. — Սպանիական նաւարձին մը Բատից հասաւ, ընդ առաջ երթալու Վիլհէլմ Կայսեր։

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԹԱՐԻԶ ՊՈՒԼՎԱՐ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՁԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՁԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած վնասք	» 90 »
Հատուցած վնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ ԿԱՑՍ. ՊԱՆԲԱՆ.

Թուրքիոյ գործակալութիւն. Ն Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ԽՐՍԷՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահգիւգիւղ Խան, Օտմ. Պանկային դէմ

ՄԱՆՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

[Անգլ. շաբաթաթերթէն քաղուած.]

Գերմանական առած մը կ'ըսէ թէ՝ «Մեծ պատերազմէ մը վերջ երկիրն երեք հատ բանակներու տէր կ'ըլլայ. հաշմանդամներու բանակ մը, ազաւորներու բանակ մը և գողերու բանակ մը»։ (Գերմանական միասին բանակին պատճառած ծախքերէն զատ։)

*** Հայտար-Փաշայի անգլ. գերեզմանատան պահպանութեան համար Բրիտանական կառավարութիւնն ամէն տարի 360 անգլ. ոսկի կ'վճարէ։

*** Ժողովրդին բազմամարդութեան հետ բաղդատելով, հետեւեալ երկիրներն իրենց կարգով աշխարհիս ամէնէն շատ ծխախոտ գործածողներն են. Հոլանտա, Պելժիա, Թուրքիա և Մ. Նահանգները։

*** Փիլիսոփայ – վիճակագիր մը հաշիւ ըրեր է թէ գալիք 2000 թուականին (ասկէ 102 տարի վերջ) մէկ միլիառ և 700 միլիոն ժողովուրդ անգլ. լեզուով պիտի խօսին. իսկ միւս եւրոպական լեզուները միայն 500 միլիոն ժողովուրդ պիտի գործածեն։ Ապրողը կ'տեսնէ։

*** Իտալիոյ մէջ 600 հազար անձեր չերամագործութեամբ կ'զբաղին։

*** Գերմանիա— վերջին վիճակագրութենց նայելով — աշխարհիս ամէնէն շատ գետնախնձոր արտադրող երկիրն է։ (Գարեջուրին յանցանքն ինչ է, մանաւանդ որ ատորին գարեջուրի համար ամէն ալքոհոլ կ'գործածուի, նաև բաղդատեցէք հանուած ալքոհոլը։)

*** Ռուսիոյ մէջ վերջերս նոր աղանդ մը ծագած է, որուն հետեւողները կ'ըսեն թէ գլխուն վրայ մազ կրել մեղք է և թէ ածիլուած գլուխ մը մաքրակրօնութեան նշան է։ (Անդորձ սափրիչներն հոն թող երթան։)

*** Ֆրանսայի մէջ 1893-97ի միջոցին 26,000ի չափ անձնասպանութիւնք տեղի ունեցած են. իսկ Իտալիոյ մէջ միայն 8,000։

*** Անգլիոյ Որիսգոլ քաղաքին մէջ, 93 տարեկան ծերուկ մը, ամէն տարի Աստուածաշունչը ծայրէ ծայր կ'կարդայ. իր ըսածին նայելով մինչև հիմա 100 անգամէն աւելի կարդացած է։ [Մ. Թրգ. — Պարիզեկի Բարձրագոյն Վարժարանի տնտես Պ. Յովակիմը 2—3 անգամ միայն կարդացած է։]

*** Թրանսպլանդիք խոշոր շոգենաւու մը միայն խելքին պտուտակը 4,500 անգլ. ոսկի կ'արժէ։

*** Ամբողջ Եւրոպայի մէջ գործածուած ատաղձին գէրէմէ կէսը Շուէտ-Նորվեկիա կ'հայթայթէ։ (Թուղթին ալ կէսը կամ կէսէն աւելին նոյն երկիրը կ'արտադրէ նոյն պատճառով։)

*** Պելժիոյ մէջ երկաթուղիով ճամբորդութեան ծախքն, Եւրոպայի մէջ ամէնէն դիւրագին է։ (Երկաթուղի նստելու համար անանկ է նէ Պելժիայ երթանք։) Հաւատեց Մանչեսթր Բ.

ՏԻՐ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնաբէս Եղբ. Ընդարձակագոյն և մարդասիրական հիւանդանոցներու։—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միաբ փողոց, Թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 30—11

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱՂԱՔԻՈՑ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	24 12½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 15
Ամէնէն վար գին	»	24 12
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 3/8
Ամէնէն բարձր գին	»	109 7/8
Ամէնէն վար գին	»	109 3/8

ԲԱՑՈՒՄ 31 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	24 12
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 3/4
Օսմանկէ	»	— —
Բէյի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանք	Ֆր.	— —
Քռէտի Ժէնէրալ Օթթոմ.	Օ. Ո	9 12
Երկրագործական Պանք	»	8 30
Սյս. Օթ. Շնորհ է Վալ.	Ա. Ո.	3 08
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	Ղրշ.	750 —
» Ժուխանս	»	255 —
» պարտաթ.	»	496 —
Տէլբոսի Ջուրի Ընկ.	»	302 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	457 —

ՍՊԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 55
» ութ օրուան	»	2 —
Բումէլի Երկթղ.	» Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 10
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 15
Քրիմիոյ	»	51 05
Մէջիտիէ արծաթ	»	108 —
Մէճիտիէ	»	97 20
Բուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109 —
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23 15
Ֆիորին մանտա	»	10 95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Նոյմ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Բ.	Ա. Ո.	46 50
» » » Գ.	»	25 87
» » » Դ. բաց.	»	22 —
» » » Դ. գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն Գասպա	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	98 50
Օսմ. Կայս. Պանք	»	11 63
Այտընի երկաթուղի	»	10 —
Եգիպտական միացեալ	»	107 25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 37
Հելլենական 5 %	»	39 —
Մոնոբոլ Հելլենական 4 %	»	43 75
Ռանթ » 4 %	»	32 —
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	94 —
» Նոր » 6 % 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 57½
Դրամագղէզ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Նոյմ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		99 —
Բումէլիի Երկաթուղի	»	112 —
Անատ. Երկ. պարտաթղթեր	»	97 30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 25½

ԲԱՐԻԶ, 11 Նոյմ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. բաց.	Ղրշ.	22 40

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻԹ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՑԹ 1896 ՏԱՐԻՈՑ 2,981,236

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷԾՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՑԹ 1896 ՏԱՐԻՈՑ 1,121,900

Ընկերութիւնը իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ապահովագրեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, ուելի օգտակար եւ ուելի գիւրագնի ոակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց ոակերը, բազդատաբար այն չացարձակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերքալ գումարներուն ոատւարութեամբ.—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ ուսուցած ՀԱՍՈՑԹԱՆ 29,000,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻՆ Կ'ԱՆՑՆԻ.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնը կապահովագրէ չոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կր. ոենեակներն, առ ԴԱՌՆԻԿ Ե. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ՓՐԿԻՉԻՆ ՕՐԱՑՈՑՑԸ

Ազգ. Հիւանդանոցիս սեպհականութիւնն օրացոյցն ընտիր թղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ հանուած է հատը մէկ ղրշ.ի. Ընդարձակն եւս քիչ օրէն պիտի հրատարակուի ճոխ պարունակութեամբ.

Հոգաբարձութիւնս մեծ յոյս ունի որ Պատ. հասարակութեան ամէն մի անհատ նկատողութեան առնելով Հիւանդանոցիս ոնաուկին անցուկ կացութիւնը ու պատսպարելոց ոատւար թիւն, պիտի փափաքի նուէր մ'ընել նոյն հաստատութեան գոնէ մէկ մէկ օրացոյց գնելով. Ազգայինք կարող են մէկ օրացոյցի գնով նպաստ մ'բրած ըլլալ երբ իւրաքանչիւր ոք փութայ ոյն փոքրիկ նուէրը զանց չընել. և որովհետեւ ի նպաստ Պուսայի Արեւելեան Մանկանոցի Համազգային անունով օրացոյցներ հրատարակուած են, կ'խնդրուի ամէն բարեսէր ազգայիններէ որ Ազգ. Հիւանդանոցիս օրացոյցներու վրայ տպեալ Հոգաբարձութեանս պաշտօնական կնիքին ուշադիր ըլլայ.

(Կնիք Հոգաբարձութեան Հիւանդանոցի.)

20—7

ԷԼԻՔՍԻՐ
ՏԸ ԿՕԼԱ ՄՕՆԱՎՈՆ
ELIXIR DE KOLA MONAVON

Այս էլիքսիրը գինիով բաղադրուած կազդուրիչ դեղերէն ուելի ազդու եւ միանգամայն զօրացուցիչ է. Հոսն ու հոմը խիստ քաղցր ըլլալով դիւրաւ կ'խմուի եւ երկար տարիներ անեղծ կրնայ պահուիլ, առանց ազդեցութիւնը կորսնցնելու. Հիւանդութենէ ապաքինողներ, տկարակազմ անձինք, ծերեր եւ իրենց ոյժն սպառած երիտասարդներ, գործածելով այս էլիքսիրը, իրենց նախնի ոյժը կ'վերագտնեն. Անարիւնութիւնը. գունատութիւնը ջղային տկարութիւնը, որսի բարբսումը. գժուարամարսութիւնը եւ սամաքսի ընդհանուր հիւանդութիւնները քիչ ժամանակի մէջ կ'բժշկուին այս դեղով. Կէս գլխոս ցաւի, ինֆլուէնզայի, եւ ամէն կարգի չգային հիւանդութիւններու ազդու դարմանն այս էլիքսիրն է. որսի նեղուածքը, որ յաճախ յղի կանանց վրայ կ'տեսնուի, անիկա՝ս կ'վերարտի այս էլիքսիրով.

Կ'ծախուի բոլոր դեղավաճառանոցներու մէջ. 26—16

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի գրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր ոակագիներով.

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահէ-Գարու, Անանիասիս խան, 20, 21, 22

«ԲԱՆԱԼԻ» ՆՇԱՆՈՎ ԼԱՍԹԻՔ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

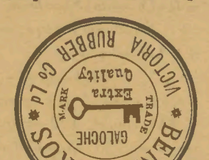

Ներքին մասէ Արտաքին մասէ

Այս լաստիքներ ցեխոտ, անձրեւոտ և ձիւնի ժամանակներու համար, Էտինպուրկի Պենտիթ եղբարց գործատան մէջ պատրաստուած են. Բարեձեւութենէ զատ, հաստատուն են, և ողջախիկ տեսակէտով միւս ամէն տեսակները կ'գերազանցեն. Կ. Պոլսէն դիմումներու վրայ, իրենց մանտաքիւղն հաստատած են Պոլիս Բէզազեանը Օղլու խան, թիւ 11 և 18. 30—11

NO

Ազնուով պատրաստուած է. արիւնը կ'մաքրէ և կազմուածքը կ'զօրացնէ, Կ'բժշկէ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆ, ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ. ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԽՈՑԼԸ (սրբաձ). ԹՈՒԲԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ու ՀԻՒԾԱՍՏԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Խիստ քաղցրահամ է եւ եթէ Ջկան Իւղի տեղ գործածուի, անկէ կրկնապատիկ ուելի ազդեցութիւն առաջ կ'բերէ.

Կ'ծախուի Թուրքիոյ ամէն դեղատաներուն մէջ. 52—48

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Ցակոբ Մաղաքեան՝ տարիներէ ի վեր հաստատած ի Նարոլի, փոքր յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանաց առուծախի գործողութիւններ.—Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ համբաւ նարոլի ըլլալով, չոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կընքած պայմանագրութեամբ, յատուկ պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին.—Գ. եթէ Ֆլորիօ Բուսադգինօ չոգենաւային ընկերութեան գիմաւ եւ յայտնուի թէ Նարոլի Մաղաքեանի կ'երթան, առմսակի գնային զեղչ կ'տանան գագաթանք միայն.—Դ. Այդ ընկերութեան չդիմողք կարող են ուրիշ ո եւ է չոգենաւով մեկնիլ ի Պէրէն, եւ հոն նոյն ընկերութեան յանգենաւով գալ Նարոլի.— Ե. Ուելի մանրամասնութեանց համար գիմել հետեւեալ հասցէին.

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ՓՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳ. 200,000,000 ՖՐ
ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՐԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Հալաճեան խան Դարպէջոյ, Կամարջիներ մօտ
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ Լոյմ, Սմիրնա Համամ

ՓՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն.

Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ.

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ՝ ի փոխարէն ուանդ թողուած արժէթղթոց.

Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳԻՐԵՐ.

Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ կտրոններ կ'վճարէ.

Արժէթուղթեր կ'պահպանէ.

Դրամ կ'ընդունի Զէրիի հաշուով.

Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով.

Վարկագիրներու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի.

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ.

Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ.

ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ - ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր.

Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ.

Վաճառք կ'ընդունի թէ իբրեւ անպայման ուանդ՝ պարզ մթերողէք ստանալով և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարատահման վաճառման համար.

ԷՔԻԹԱԳԼ
ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆԵՒԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 ԷՍՊԻ ԱՎԷՆԻՒ ՏԸ ԼՕՐԵՐԱ, ԲԱՐԻԶ

	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գրամագլուխ (ապահովագրեալ- ներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՌ 227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս ասոիճան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի).	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՌ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ Էքիթագլ 1897ին՝ բազդատամբ 1896ին՝ ունեցած է ցաւելումմը 37,657,476.05 ֆր.ի յաւելուածկն. պահեստին վրայ.) Ոչ մէկ Ընկ. այս- » 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելում- » 151,654,140.95 » նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է.

Էքիթագլ իր ոակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բազդատամբ՝ Էքիթագլի գիները տարիքի և տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան.

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահէ-Գարու Անանիասի խան Թիւ 20—21—22.

ՄՕՌԻԻ ԶԿԱՆ ԻՒՂ
ԱՆՀՈՏ. ԱՆԽԱՐԴԱԼ
Ի ԴԵՂՈՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻ
ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՏԻՇԵԱՆ
Կեր.ի Փ-ը դ-ը Թիւ 5

Որ այս օրերս Նորվեկիայէն բերել տուաւ մեծաքանակ Մօռիւ Զկան Իւղ անհոտ և անթանգ, որպէս զի իր յարգոյ յաճախորդք ազնուագոյն տեսակէ ձկան իւղի պէսքերնին կարենան գտնել. Զափաւոր գին. Դիւրութիւնք կ'ընծայուին արուարձանեցիներն ըլլալիք յանձնարարութեանց. 30—10

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ՈՒՆԵՆԱԼ ձմեռուան եղանակին համեմատ անգղիական և գազդիական գործարաններու լաւ և դիմացկուն բալթօյներ, բանթօյներ, տեսակ տեսակ չայագներ, և ֆանէլներ անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, գիմեցէք Պահէ-Գարու Համիտիէ ճատտէսի Թիւ 38. Յովհաննէս էֆ. Կիւմիւշեանի վաճառատունը. 60—26

ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՑԿԱՋՆ
Հարիւրանոց Հովանոցվաճառ Ղալաթիոյ

Ընտիր հովանոցներու հաւաքածոյ մը, ոսկի գիներով, յաճախորդաց տրամադրութեան տակ դրած է. Կ'խնդրէ իր ծանօթներէն եւ բազմաթիւ բարեկամներէն որ՝ եթէ հովանոցի պէտք ունենան իրեն գիմեն, Ղալաթիա կամուրջին դէմ, Գումիսիոն խանի անկիւնը, ուր հովանոցներու հինցած կերպաներն ալ կ'փոխուին, յարմար գիներով.

16—9

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէջտ. 6 ամս. 3½, 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10. Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լրագրէ.

Իդիտաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆՆ

Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք խմբագրութեան ուղղած նամակ և այլ գրութիւն եւ վճարք.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՖԷՋԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՒԹ Ն. Գալաթ., Ն° 23, 25, Գալաթ Ակի ճանապարհ

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (72)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ԶԷՕ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Վաճառականն այս տարմարանութեամբ զինուած՝ զուտի, բարեսութեան արդիւնք կ'համարէր Լուիզի կարապետին համար չայլած սիրալիր զգացումներն եւ մտքէն չէր անցներ տարբեր նպատակ վնտռել անոնց մէջ.

Խեղճ մարդն ընտանեկան ծանր տագնապներ անցուցած էր վերջին տասը տարիներու ընթացքին մէջ. ամուսինը, երեք չափահաս զաւակներն յանորդարար զոհ գացած էին սոսկալի թոքախտի մը եւ հիմա մինակ այս փափուկ աղջկան մնացած՝ կը դողար անոր վրայ. Քաղքէ քաղաք կ'փախցնէր զայն, անհետանալու վրայ եղող ընտանիքին գէթ այս վերջին ընձիւղն, անոլոր հիւանդութեան հիրաններէն փրկելու համար.

Բարի հօր ջանքերն ապարդիւն չէին մնացած. հակառակ իր փափուկ կազմուածքին, թոքախտը ոչ է նշան չիար Լուիզի վրայ. բացարձակապէս առողջ էր աղջիկը: Բայց որովհետեւ կարճ ժամանակի մէջ ընտանեկան յարկին դատարկանալը տեսնելով դժբախտութիւնը խիստ մօտէն շօշափած էր Բօլ Շիսոն, հիմա ալ ուրիշ բանի վրայ չէր խորհիր, եթէ ոչ աղջիկն երջանկացնել, առողջութեանը հսկել եւ ամէն կարելի եղած միջոցներով, կեանքը հաճելի ընծայել անոր: Այս պատճառով բանը գործը ուրիշներու յանձնած, գիշեր ցորեկ Լուիզի հետ կ'զրաղէր եւ կ'ջանար անոր ամէն հաճոյքները գոհացնել:

Ուստի գործերովը մէկ երկու ժամ զբաղելէ վերջ, պանդոկ վերադարձաւ եւ հոն աղջիկը քիչ մը խոհուն տեսնելով:

—Ի՞նչ ունիս դուակս, գոչեց մտահոգութեամբ մը, ինչո՞ւ տխուր կերեւաս, մէկ տե՞ղդ կ'ցաւի, բանի՞ մը նեղուեցար, ի՞նչ եղաւ:

Լուիզ որ փոխադարձաբար հօրը վրայ կ'զուրզուրար, շուտով զայն հանդարտեցնելու եւ անոր վիշտ չպատճառելու դիտումով, ինքզինք ժողուեց ու քաղցր ժպիտով մը հօրը թեւերուն մէջ նետուելով:

—Ոչինչ հայր, ըսաւ, ընդհակառակը շատ ուրախ եմ սիրելի հայրիկս համբուրելով:

—Զէ աղջիկս, յարեց Բօլ, փոփոխութիւն մը կ'նշմարեմ վրադ, արդեօք յոգնա՞ծ ես. բժշկի՞ մը պէտք ունիս, եթէ կ'ուզես այսօր հանգիստ ընենք վաղը Բարիզ մեկնինք:

—Աշխարհի ամէնէն առողջ անձն եմ հայր, մինակ թէ քիչ մը քնացեր եմ, անոր արդիւնքն ըլլալու է վրաս նշմարածդ, պատասխանեց աղջիկը:

Լուիզի այս պատասխանին վրայ վաճառականն հանդարտելով.

—Ուրեմն ի՞նչ կ'ուզես որ ընենք հիմա, հարցուց գոհունակութեամբ. պատ՞ցած մ'ընենք, բայց Կարապե՞տն ուր է. կ'ուզե՞ս որ անիկա ալ ընկերանայ մեզ թէ, առանձին շրջագայինք:

—Ինչպէս որ կ'ուզես, պատասխանեց Լուիզ անտարբերութիւն կեղծելով: Եւ առաջին կեղծիքն էր այս, որուն կ'դիմէր աղջիկը ներքին զգացումը չմատնելու համար:

—Քանի որ մինչեւ իրիկուն ժամանակ ունինք, փոխանակ հոս մնալու, դուրս ելնենք օդ շնչենք, ըսաւ Բօլ և առանձին ձգելով աղջիկն որ արդուզարդն ընէ. ինք կարապետի սենեակը գնաց ու սկսաւ անոր հետ խօսակցիլ:

Կէս ժամ վերջ երեքը մէկէն ճամբայ ելան և աջ ու ձախ դիտելով, խօսելով, խնդալով, զուարճանալով բարձրաւանդակ լեռան մը ստորոտն հասան: Այս լեռ Մարսիլիոյ ամէնէն նուիրական վայրն էր, առանց անոր գագաթը բարձրանալու, լիակատար գաղափար չէր կրնար ունենալ մարդ Ֆրանսական այս մեծ քաղաքին վրայ: Ուստի ուղեւորները սովորական վարձքը վճարելով պարանաքարշ կառքերու մէջ նստան եւ սկսան լեռնէն վեր բարձրանալ: Երբ վերելքն յառաջացաւ, Լուիզ Կարապետի դառնալով,

—Ի՞նչպէս, ըսաւ, սիրուն ժպիտով մը, հաճոյք կ'պատճառէ՞ ձեզ վերելքը:

—Ո՛հ չափազանց հաճոյք կ'զգամ, ասիճանարար բարձրանալով, յարեց Կարապետ. ինձ այնպէս կ'թուի որ ժիւլ Վէրնի փոխանակ Երկիրէն Լուսին երթալու համար ուրիշ միջոցներու դիմելու, աւելի լաւ կ'ընէր եթէ այս կարգի պարանաքարշ երկաթուղի մը հաստատել երեւակայէր անջրպետին մէջ:

—Կ'բողոքեմ, գոչեց Բօլ, իմ սիրական հեղինակիս մի դպչիք.

—Իրա՞ւ, շատ ախորժ կ'զգա՞ք ժիւլ Վէրնի վէպերէն, հարցուց Կարապետ, ծաղրական շեշտով մը:

—Ինձ համար ամենէն օգտակար վէպերը, ժիւլ Վէրնիներն են. թէ՛ միտքը մշակելու և թէ հաճոյալի ժամանց ունենալու համար անոնց չափ յարմար...

—Բայց ժիւլ Վէրնի վրայ, վերջն ալ կրնանք խօսիլ հայր, գոչեց Լուիզ երկու խօսակիցներն ընդմիջելով, սա տեսարանին գեղեցկութիւնը դիտեցէք:

Հազիւ խօսքն ուարտած էր Ֆրանսուհին, պարանաքարշ երկաթուղին, (որ վրան բաց թիւնել մ'էր) լերան գագաթն հասնելով կանգ առաւ եւ ուղեւորներն անմիջապէս դուրս ցատքեցին:

Ո՜հ հիանալի էր իրենց առջեւ պարզուած տեսարանը. Մարսիլիան իր ամրողջութեամբը համայնապատկերի մը նման տարածուած էր լերան ստորոտն եւ քաղաքին ամէնէն հոյակապ շէնքերէն սկսեալ, մինչեւ յետին տանները չէին կրնար խոյս տալ ուղեւորներու տեսութենէն: Իրերն ու առարկաներն, իրենց բնական վիճակին մէջ չէին երեւար բնականաբար լեռան գագաթէն. ամէն բան կ'պզտիկնար, կ'կարճնար, կ'ամփոփուէր եւ այնպէս անոնց հեռանկարը խիստ հաճելի տեսարան մը կ'պարզէր դիտողներուն աչքին:

Քաղաքին մէջ երթեւեկող բիւրաւոր մարդիկ մանաւանդ՝ փոքրիկ, գաճաճներ կ'թուէին, որոնց տենդոտ վազքը ծիծաղ ազդելու ասոիճան տարօրինակ կ'երեւէր երեք ուղեկիցներուն: Իսկ ծովն, անսահման տարածութիւն մը, կամ անեզր դաշտ մ'էր, որոյ վրայէն անցուդարձ ընող վիթխարի չոգենաւեր՝ հազիւ փոքրիկ մուշերու (չոգենաւակ) երեւոյթն ունէին:

Այս եզական տեսարանին առջեւ, Կարապետ պահ մը հիասքանչ մնաց եւ առաջին տպաւորութենէն վերջ միայն կարողացաւ հեռապատկերին այլ եւ այլ շահեկան կէտերու մասին բացատրութիւն պահանջել: Բօլ Շիսոն եւ իր աղջիկը մէկ քանի անգամներ բարձրացած էին այս բարձրաւանդակին գագաթն, ու անկէ Մարսիլիոյ ամէն կողմն ուսումնասիրած: Ուստի երիտասարդին ամէն հարցերուն կատարեալ գիտակցութեամբ կ'պատասխանէին եւ Լուիզ կ'ծանար կարելի եղածին չափ շատ բան ցուցնել անոր, քանի որ առիթը նպաստաւոր էր:

Փիչ յետոյ վաճառականը խօսք առնելով:

—Հիմայ պէտք է մեր բուն նպատակի դիմենք ըսաւ. եւ երկու ուղեկիցներն հետն առած, լերան գագաթին վրայ կառուցուած սրբավայրէ մը ներս մտաւ:

Լուիզ ամենայն ջերմեռանդութեամբ սկսաւ խաչակնքել եւ Կարապետին դառնալով:

—Նօթրը Տամ տը լա Կառտի, [Մարսիլիոյ քաղաքին պաշտպան Ս. Կոյսին] եկեղեցին է այս, ըսաւ. որ յատկապէս ի պատիւ Ս. Կոյսին շինուած է:

—Ի՞նչ սքանչելի չէնք, ի՞նչ շքեղ տեսարան, ի՞նչ պերճութիւն, գոչեց երիտասարդը հիացական բացագանչութիւնով մը. արդարեւ հիանալի քաղաք է Մարսիլիա՞:

—Բարիզը տեսնելէ վերջ տուր որոշումդ, ըսաւ Ֆրանսուհին:

—Բայց այսչափ պերճանք, անկարելի բան է ուրիշ լերան մը գագաթին վրայ նշմարել, արդարեւ Մարսիլիոյ պէս քաղաքի մը կ'վայելէր այս կարգի հոյակապ տաճար մը կառուցանել, զինք պաշտպանող Ս. Կոյսին համար:

Բօլ Շիսոն՝ Նօթրը Տամ տը Լա-կառտի այլ և այլ մասերը պտտցնելով կարապետն, սկսաւ բացատրութիւններ տալ անոր, եկեղեցւոյն յարակից պարագաներուն նկատմամբ: Եւ այպէս այն կողմերը լաւ մը ուսումնասիրելէ վերջ տարբեր ճամբով վար իջան լեռնէն և դէպի Բրագ ուղղուեցան:

Շար.